

## A távmunka bevezetése a Veszprémi Egyetemi Könyvtárban

A 3T (távmunka [telework], távoktatás [distance education], távtanulás [elearning]) tevékenységet a modern telekommunikáció térhódítása hozta létre, s nemzetközi tapasztalat szerint (University of Maryland, Library) mindhárom tevékenység jól és költséghatékonyan szervezhető felsőoktatási és régiót kiszolgáló könyvtárakban.

A Veszprémi Egyetem Központi Könyvtára mindig nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a számítástechnika és telekommunikáció vívmányait a lehetőségei szerint minél gyorsabban alkalmazza, és könyvtári szolgáltatásainál hasznosítsa. Így az országban elsőként (1970-ben) itt valósult meg a Chemical Abstracts Condensates mágnesszalagjain alapuló SDI (Selective Dissemination Information) szolgáltatás. Hasonlóképpen úttörő tevékenységet végzett a könyvtár a nemzetközi információszoftár központokhoz történő csatlakozás terén is, amikor kialakította a szakmai (DIALOG és STN adatbázisból) on-line információ szolgáltatását. 1993 óta a könyvtár az Aleph integrált könyvtári rendszert használja, törekedve arra, hogy a programrendszernek a nemzetközi trendekhez igazodó fejlesztéseit is alkalmazza. Az egységes keresőfelületek kialakításához az Aleph programrendszer az SFX és MetaLib programok integrálásával továbbfejlesztették, s a könyvtár ma már hatékonyan használja.

A könyvtárban az Oktatási Minisztérium támogatásával könyvtári kabinet üzemel, ahol a hallgatók a fentiek szerint kialakított hálózati szolgáltatásokat komplex módon (nyomtatással, lemezre és CD-re mentéssel stb.) vehetik igénybe.

A könyvtár az elmúlt években sikeresen vett részt a DEDICATE (Distance Education Information Courses) elnevezésű európai uniós könyvtári telematikai projektben, melynek révén a munkatársak költséghatékony könyvtári távoktatási módszerekkel ismerkedhettek meg.

A fenti előzmények és a könyvtárra nehezedő elvárások – az egyetemen az új karok, új szakok megjelenésével együtt szaporodó könyvtári feladatok (állománybővítés, megnövekedett hallgatói igény kielégítése) – arra ösztönözték az intézményt, hogy a saját könyvtári munkafolyamatainál is alkalmazza a költséghatékony, racionális távmunka bevezetését.

### Előnyösebb, hatékonyabb munkafeltételek: a távmunka

Könyvtári távmunkának tekintjük a munkavégzésnek azt a formáját, amikor a könyvtáros nem a könyvtárban, hanem attól távol végzi el rendszeresen napi munkáját, melynek eredményét a kommunikációs és információs technológiák alkalmazásával juttatja el a könyvtárba.

Három alapvető tényező egybeesése határozza meg a könyvtári távmunkát, mégpedig:

1. alternatív munkahely, ami lehet saját otthon, teleház, távmunka-központ (sokan hiszik azt tévesen, hogy a távmunka egyenlő az otthoni munkával, pedig valójában annál szélesebb fogalom – lényege a munkahelytől való függetlensége: a munkát ott végzi a könyvtáros, ahol az számára a legkényelmesebb, ahol a munka környezete a legideálisabb, természetesen az otthonról végzett távmunka a legelterjedtebb);

2. önállóság és rendszeresség, azaz heti egy-két napon vagy mindennap végzi munkáját a munkahelyétől távol a könyvtáros (ezek szerint tehát a munkahelyről munkaidő után, alkalmanként hazavitt, túlórában otthon befejezett munka nem tekinthető távmunkának, ezzel szemben, ha valaki minden héten legalább egy-két nap, rendszeresen otthon dolgozik és ezt a munkáltatójával való megegyezés alapján, munkaidőben teszi, már távmunkáról beszélünk);

3. elektronikus úton valósul meg a kapcsolattartás a könyvtárral – sok tekintetben hasonlít a távmunka a Magyarországon hagyományos kisipari bedolgozó tevékenységhez, de a bedolgozás nem azonos a távmunkával. A távmunka elsősorban szellemi tevékenységet, íróasztal, illetve számítógép mellett végezhető munkát je-

lent, melynek terméke többnyire elektronikus formában továbbítható.

*Érvek a könyvtári távmunka mellett:*

(Milyen előnyöket élveznek a távdolgozók a hagyományos munkavégzőkkel szemben?)

1. Szabadság

Szabadság és kötetlenség

2. Csökkenő stressz

Csökken a munkatársak és főnökök előtti megfelelési kényszerrel, belső vállalati konfliktusok eltűréseivel, kezelésével kapcsolatos stressz.

3. Egészség és biztonság

- kockázati tényezők, stresszel kapcsolatos betegségek csökkenése,

- kevesebb közlekedési baleset az utakon.

4. Életmódváltás

Meghittebb kapcsolat a családtagokkal és a közvetlen környezettel.

5. Ergonómia a csúcson

Abszolút kényelmet élvez.

6. Hatékonyabb munkavégzés

Pozitív hatással van a munka hatékonyságára.

7. Versenyelőny a munkaerőpiacon

Optimálisan tudja kihasználni kapacitását, egyszerűen több megbízást is teljesíthet, dolgozhat fő- vagy mellékállásban.

8. Időnyereség

A napi közlekedés kiiktatásából adódik.

9. Pénznyereség

10. Mobilitás

*A távmunka árnyoldalai:*

- az elszigeteltség,

- a magányosság és a depresszió,

- a szociális kapcsolatok leépülése,

- a jogi, munkaügyi bizonytalanság,

- a „munka-alkoholizmus”.

A Veszprémi Egyetem Központi Könyvtára kísérleti jelleggel távmunka keretében kiadta a könyvtári beszerzést és feldolgozást, amihez egy egységes adminisztrációs felületet fejlesztett ki.

## Feltételek

A távmunka kivitelezéséhez az alábbi technikai feltételekkel rendelkezik a könyvtár:

- Az egyetem veszprémi kampusza, így a központi könyvtár is kapcsolódik az akadémiai gerinchálózatra, tehát az internetkapcsolat adott.

- A központi könyvtár 1993-ban megvásárolta az ALEPH integrált könyvtári rendszert, amellyel valamennyi könyvtári munkafolyamat

számítógépes úton végezhető el. A rendszer természetesen rendelkezik OPAC-kal, azaz nyilvánosan hozzáférhető on-line katalógussal, amely az interneten keresztül a nap huszonnégy órájában elérhető a felhasználók számára.

- Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium ITP-5 pályázatának keretében hét könyvtári munkatárs nyert számítógépet otthoni használatra, melyhez internet-előfizetés is járt.

A nagysebességű egyetemi internetkapcsolat biztosítja, hogy könyvtári rendszerünk bármikor bárhol elérhető, míg az integrált könyvtári rendszer kliens programjának telepítésével távolról is elvégezhetővé válik a legtöbb könyvtári munkafolyamat.

*Szervezeti feltételek:*

- A Veszprémi Egyetemi Könyvtár Központi Könyvtára a könyvtári hálózat központja. Az egyetemi integrációból adódóan a hálózatot kari (Keszthely), kihelyezett intézeti könyvtárak (Pápa, Nagykanizsa, Székesfehérvár) és tanszéki fiókkönyvtárak alkotják (szám szerint negyvenöt). A több kilométernyi távolságban levő egységek változatos igényeit a lehető leggyorsabban, de nem a minőség rovására kell kielégítenie a kis létszámú könyvtári személyzetnek.

- Az egyetemi integráció, az új karok, új szakok indítása magával hozta – jobb esetben – az indított új szakok könyvtári dokumentumháttérének megteremtését is, ami azt jelenti, hogy esetenként nagy mennyiségű dokumentum, teljes gyűjtemény rövid időn belül történő beszerzésével és/vagy feldolgozásával kell munkatársainknak megbirkózniuk.

Az előbb felsorolt feltételek készítették arra a könyvtárt, hogy elgondolkodjon a távmunka megvalósításán, hiszen a nagy távolságokat az internet segítségével könnyedén le lehet győzni, míg hirtelen felhalmozódó feladatokat a munkatársak rugalmas időbeosztásával lehet megoldani.

## Problémák

Hiába adottak a technikai és szervezeti feltételek a távmunka kialakításához, ha közben számos probléma is felmerül.

- Jogi, pénzügyi akadályok: az ALEPH szoftvert meghatározott számú kliensre vásárolta meg a központi könyvtár, a nagyságrendekkel több kliens csak drágább licenc előfizetése esetén működhetne jogszerűen. Ennek többletköltségeit sem a közpon-

ti könyvtár, sem az egységek nem tudják előteremteni.

- Szervezeti akadályok: az egységeknél nincs munkaerőforrás a beszerzéssel és katalogizálással járó feladatok elvégzésére.

- A költséghatékonyság terén jelentkező akadályok: az egységek önálló feldolgozása során adódhatnak olyan párhuzamos beszerzések, feldolgozások, amelyek felesleges kiadást jelentenek.

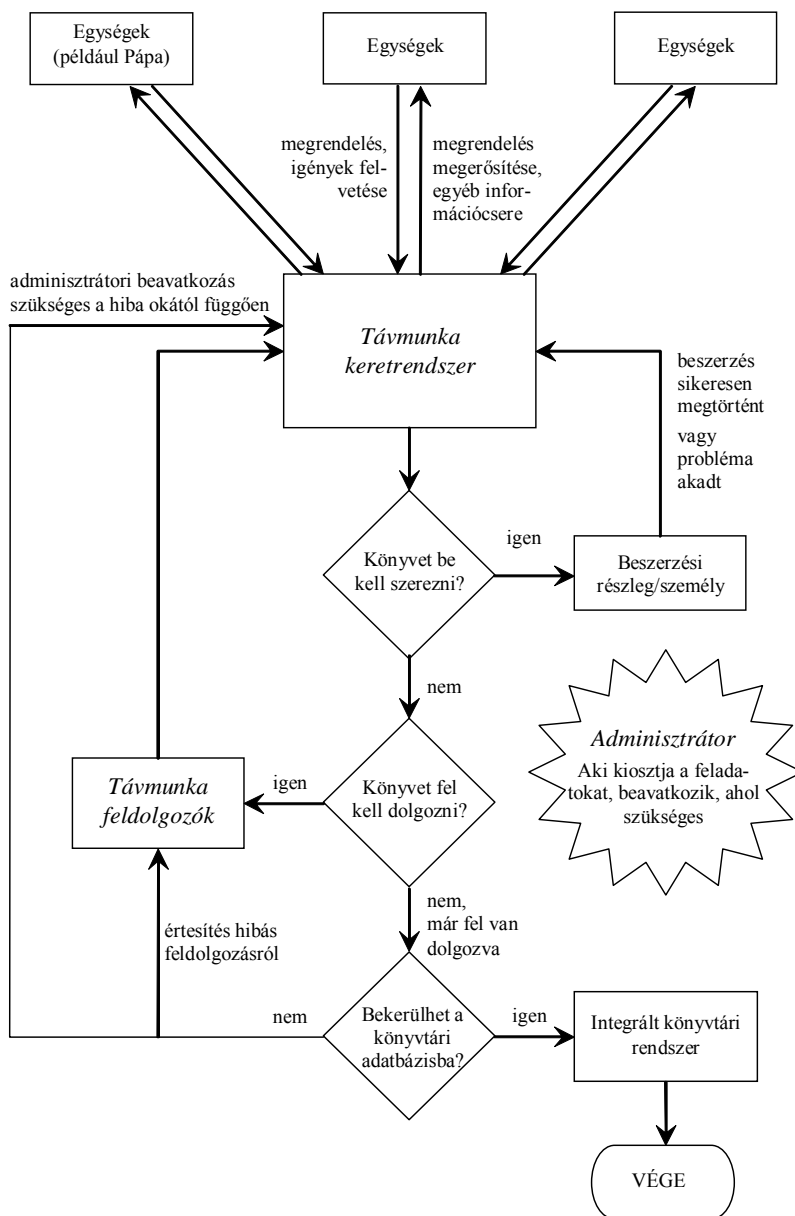
- A szabványos adatrögzítés terén jelentkező akadályok: amennyiben nem szakképzett munkatársak végzik az adatok rögzítését, úgy olyan rekordok kerülhetnek be a rendszerbe, melyek a visszakereshetőséget és a kompatibilitást is akadályozzák vagy lehetetlenné teszik.

- Biztonsági akadályok: a kliens szoftver sok-sok példányban történő telepítése és az azokról történő rendszeres használat csökkentené a kiszolgáló gép biztonságát, több erőforrását kötné le.

Figyelembe véve ezeket a tényezőket, a központi könyvtár olyan távmunkarendszert alakított ki kísérleti jelleggel, amelynél az egységek saját maguk – saját költségkeretük számlájára – igénylik a dokumentumokat egy egységes internetes keretfelületen, a központi könyvtáron keresztül, és ezek a művek úgy jutnak el hozzájuk fizikailag, hogy akkorra már fel vannak dolgozva távmunka keretében, és az integrált könyvtári adatbázisban, valamint az egység állományában fel vannak tüntetve.

*A rendszer előnyei:*

- Nem jelent többlet licenc-előfizetést.
- Mivel az egységek a műveket készen, feldolgozva kapják meg, az adatrögzítés nem köt le munkaerőt az adott tanszék állományából.
- Kiküszöböli a párhuzamos megrendelésekből adódó többletkiadásokat.
- Biztosított a szabványos adatrögzítés.
- Az adatbevitel csak dedikált, ellenőrzött gépeken történik, így nincs biztonsági rés a központi gépre vonatkozóan.



Folyamatábra a távmunka keretében történő feldolgozásra

Az egyetemi könyvtárban kialakított távmunkarendszer nagy hangsúlyt fektet a munkafolyamatok szervezésére, kezelésére, ezért folyamatosan értesítést küld az érintett felhasználóknak. A rendszer magját az adminisztrációs személy adja, aki a munkákat kiosztja, azok sorrendjét meghatározza és intézkedik problémás helyzetekben. A távmunkában elvégezhető megrendelés, beszerzés és feldolgozás a szervezeteknek, egyéneknek szabadságot ad azáltal, hogy nem kell helyhez kötötten ellátniuk a feladataikat, hanem az internet segítségével bárholnan képesek a munkát elvégezni a rendszeren keresztül.

## A távmunka keretrendszer

A távmunka felügyeletéhez, adminisztrálásához és használatához egy internetes keretrendszer hozunk létre, amelyben több szereplő (adminisztrátor, megrendelő, feldolgozó, jóváhagyó) munkáját lehet nyomon követni, beosztani. Az eltérő szerepkörök eltérő jogosultsággal rendelkeznek, amit menet közben lehet finoman hangolni, módosítani, ezzel elérhető, hogy mindenki csak a saját munkájához szükséges információkhoz férjen hozzá, védve azokat az adatokat, amelyek bizalmasak.

A szerepkörök egymással tetszőlegesen kombinálhatók, vagyis egy személyben rendelkezhetünk feldolgozó és ellenőrzői jogkörrel, vagy lehetünk megrendelők és adminisztrátorok. Azonban célszerű a munka hatékonyságának, pontosságának érdekében az átfedések csökkentése, hogy csak a nekünk kiosztott feladatokkal kelljen törődnünk.

A rendszer másik eleme a könyv, amely a megrendelés, várakozás, feldolgozás és jóváhagyás fázisokon keresztül megy át (ahogy látható, a fázisok és a szereplők nagyban hasonlítanak egymáshoz, ezáltal biztosítjuk, hogy egy adott, fontos tevékenységnek kiemelt személye legyen, aki csak azzal a lépéssel kell hogy foglalkozzon).

A bemutatott eljárás távmunkának tekinthető, mert:

- földrajzi értelemben egymástól nagy távolságra is elvégezhető a megrendelés és az adat rögzítés;
- a kivitelezés során ténylegesen felhasználtuk az információs-kommunikációs eszközök által nyújtott lehetőségeket;
- munkaszervezési szempontból heti egy-két alkalommal történő, időszakra vagy feladat elvégzésére szóló, a munkavállaló által választott feltételek között zajló és a munkáltatóval történő meg egyezés szerint honorált tevékenységről van szó.

Aktuális kérdés a távmunka könyvtári alkalmazása, mert a minisztériumok által támogatott és támogatandó módszer, és újabb lehetőséget nyújt a könyvtárak és a könyvtárosok együttműködésére.

*Dr. Egyházy Tiborné – Vizi Szilárd – Tóth Gábor*

(Elhangzott a 13. Network Shopon, Győrött, 2004 áprilisában.)

## A könyvtárosképzés szellemisége főiskolánkon

A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán a könyvtárosképzésnek komoly hagyományai vannak, ezért érdemes röviden felidézni a kezdeteket is.

Az 1945 utáni kultúrpolitikánk fontos feladatként jelentkezett a könyvtári rendszer megszerzése és szakemberekkel történő ellátása. Debrecenben 1963-ban az elsők között szerveződött meg a népművelő-könyvtáros szak mint iskolarendszerű könyvtárosképzés. Ez a nappali tagozaton 1975-ben megszűnt, a társadalmi igény azonban nem, hiszen jó szakemberekre változatlanul szükség volt. Így az oktatás szakkollégiumi keretekben folytatódott tovább.

Már a képzés első tizennyolc éve is több mint kétezer diplomás szakembert adott a magyar közművelődésnek. A népművelő-könyvtáros szakon végzetek ma megtalálhatók a művelődési tárcától a községi intézmények, könyvtárak vezető posztjaiig sok helyen, a kiváló szellemű szakembergárda gerincét alkotva.

1993-tól napjainkig a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán a négyéves tanítóképzéshez igazodva, szakpárban folyik a négyéves könyvtárosképzés.

A tavalyi tanévtől kezdődően – a kor követelményeinek megfelelő – változások történtek: a szak az informatikus-könyvtáros elnevezést kapta. Beindult a kommunikáció-tanító és a kommunikáció-informatikus-könyvtáros szakpár is, mindkettő nagyon szerencsés újításnak bizonyult. Hallgatóink kétszakos diplomájában így tanító-informatikus-könyvtáros, illetve kommunikáció-informatikus-könyvtáros megnevezés szerepel. Ez egy speciális helyzetet teremt, és nagyon sajátos szemléletet alakít ki.

Az új szakpárosítás nem csak a könyvtár irányában hat kedvezően, mivel a kommunikáció területén széles műveltségre van szükség – ehhez jó alapot nyújtanak az informatikus-könyvtáros szak tantárgyai, szellemisége. Egy mai kommunikációs szakembernek tökéletesen felkészültnek kell lennie, az információk gyors elérése alapfeltétel. Ehhez jól használható ismereteket kap.

A főiskola könyvtáros szakcsoportja az oktatás megszervezésekor mindig szem előtt tartotta, hogy a könyvtári rendszer legfőbb feladata a

kultúra közvetítése. Ma is jellemző az oktatás szellemiségére, hogy a kultúra és a tudás méltó helyen szerepel az értékskálánkon, és a hallgatókban kialakítja a művelődés igényét. Jellemző az egyre korszerűbb technikákkal folyamatosan lépést tartó tanterv is.

Közhely, de igaz: a világ gyorsan változik. Annak idején, alig fél évszázada, a Pennsylvanai Egyetemen az első számítógépek egyike, az ENIAC, 18 ezer elektroncsövet tartalmazott, és harminc tonnát nyomott egy hetven négyzetméter alapterületű teremben. Gondoljuk el, hogy hol tartunk ma. *Vámos Tibor* híres hasonlatával élve, ha úgy fejlődne az autópálya, mint a számítástechnika, akkor egy Rolls-Royce húsz dollárba kerülne, motorja akkora lenne, mint egy gyufafej, százezer kilométer per órással sebességgel száguldana, és három litert fogyasztana egymillió kilométeren.

Ha ebbe belegondolunk, könnyen rájövünk, hogy aki ma lemarad, az kimarad...

Éppen ezért az informatikus-könyvtáros tanterv nemcsak a könyvtár- és információtudomány köré szerveződik, hanem nagy figyelmet szentel az informatikának is, a hallgatók nem kizárólag adatbázis-kezelésről vagy integrált rendszerekről tanulnak. A képzés során tehát nem csupán szoftverek felhasználói lesznek – gondoljunk bele, hogy ma már a legújabb nemzedékek is könnyedén elboldogulnak a különböző keresőkkel. Nem elég, ha egy könyvtáros fel tud tölteni egy adatbankot vagy kiválóan katalogizál. Jó, ha ismeri magát a számítógépet – mint gépet –, de az sem árt, ha képes honlapok elkészítésére is.

A tantervben szereplő információtechnológia, könyvtári szolgáltatások, tájékoztatás, információ, valamint intézménymenedzsment és szervezetfejlesztés nevű tárgyak már a marketingmunkára is nagy hangsúlyt fektetnek. Ez ma már a könyvtáros szakma egyre fontosabb részét képezi.

Itt mondom el, hogy, a főiskola hallgatói nemrég részt vettek egy országos felmérésben. Kiderült: sok felnőtt nincs tisztában például az- zal, hogy egy könyvtárban nemcsak könyvek és folyóiratok vannak, hanem videokazetták, CD-ROM-ok és más egyéb dokumentumok is. Vagy olcsó – néhol esetleg ingyenes – internet-hozzáférés is biztosított. Ha ez a helyzet 2004-ben, akkor a könyvtáraknak égető szükségük van jó menedzsmentre, jó PR-re, azaz közönségkapcsolatra is: „folyamatos párbeszédre az információ

fogyasztóival”. Az információ is létrehozta a maga piacát, az informatikus-könyvtárosnak pedig világosan át kell látnia ezen a piacon a kereslet-kínálat viszonyát.

A modern kort lehet szeretni, lehet nem szeretni, viszont a kommunikációs fejlődéssel nem lépést tartani elég vakmerő vállalkozás. Minden évben vannak tanulmányi kirándulások is, melyek keretében a nemzeti könyvtár mellett országos hatáskörű könyvtárakat látogatnak meg a hallgatók.

A gyakorlati képzés során a hallgatók tájékozódnak a korszerűen felszerelt könyvtárak munkájáról, bekapcsolódnak különböző munkafolyamatok végzésébe, jártasságot szerezve az aktuális információtudományi kérdésekről. Így a diploma megszerzése után új ötletekkel, kreatívan viszonyulnak a szakmához.

Szintén az említett korszerű tendenciára utal, hogy a tárgyak között már az 1993/94-es tanévtől kezdődően ott szerepel a kommunikációelmélet éppúgy, mint az információkereső rendszerek vagy a hálózati ismeretek.

A kommunikáció szakkal való párosítás több előnnyel járt. Egyrészt nem annyira leterheltek a hallgatók óraszám tekintetében, mint a tanító szakosok, másrészt a könyvtári tájékoztatásban teljesen új fejezetet nyitott ez a fajta szemlélet. Információs társadalmunkban óriási a kommunikáció szerepe, hiszen a különböző közösségek hatásos működésének alapja a „hasonlóan gondolkodás” állapota. Ez csak olyan „tudásközösségekben” jöhet létre, ahol magas szintű kommunikáció folyik.

Sokan, sokszor jövendőlték már az írásbeliség és az olvasás végét. Látnunk kell azonban, hogy az írásbeliség szerepe nem csökkent, csak az internet hatására átalakult. Sőt, ha az e-mail népszerűségét nézzük, akkor egyértelmű, hogy a számítógépes levelezés megjelenésével az írásbeliség új korszaka jött el. Főiskolánk felismerte, hogy az új irányokhoz, a változásokhoz alkalmazkodni kell.

A könyvtár és a könyvtáros szerepe sem csökken, csak átalakul: míg a könyvtár információt szolgáltat, addig a könyvtáros segít eligazodni a hallatlanul nagy mennyiségű információ között. Döbbenetes, hogy mennyi információ marad feldolgozatlan. Ez mindenképpen egyfajta „elmaradt intellektuális haszon”. Főiskolánk az informatikus-könyvtáros képzés során igyekszik felké-

szíteni a hallgatókat arra is, hogy a világban található információkat megtanulják valamiképpen az emberi kommunikáció szolgálatába állítani.

A tájékoztatás tantárgy ezért fontos szerepet kap a képzésben – ez a tárgy öt féléven keresztül szerepel az órarendben, és végül szigorlattal zárul. Már csak azért is jelentős, mert felkutatja és megfelelő időben, megfelelő formában az érdeklődő rendelkezésére bocsátja mindazokat az információkat, amelyekre munkája eredményes végzéséhez szüksége van. Az információk kezelése korunk nagy kihívása, és több mint valószínű, hogy az információs válság megoldása informatikus-könyvtárosok nevéhez is fűződik majd.

A személyes, jó kapcsolat kiépítése nagy szerepet játszik oktatóink tevékenységében. Mivel a szak mind a négy évfolyamán tanítanak, alkalomuk nyílik a hallgatókkal való kapcsolatteremtésre. A főiskolán, a főiskolai könyvtárban, a különböző rendezvényeken gyakran van lehetőség új irányokat kijelölő párbeszédre, eredményes együttműködésre.

A hallgatók véleménynyilvánítása írásban és szóban történik. Írásban a hallgatóktól egy alkalommal kérnek véleményt, észrevételeket vagy javaslatot. Egy tanító-könyvtár szakos, másodéves hallgató például így ír:

„Tanulmányaink során sok tanárral megismerkedtünk, de a csoport egyöntetű véleménye az, hogy a könyvtár szakos tanárokkal alakult ki a legközvetlenebb kapcsolatunk. Maximálisan törekednek arra, hogy érthetően leadják a tananyagot, és emellett emberileg is figyelnek ránk. Folyamatosan ellenőrzik, hogy hogyan sajátítjuk el az ismereteket. A csoport minden tagjának az a véleménye, fontos, hogy a főiskolán megmaradjon ez a szak...”

A nappali tagozatos képzés mellett az 1998/99-es tanévtől kezdődően másoddiplomás könyvtár szakos képzést is indított a főiskola felsőfokú diplomával rendelkezők számára, öt féléves időtartamban. Kérdőíves felmérés alapján a képzésről a következő véleményt formálták:

„Először idegennek és bonyolultnak tűnt minden, de fokozatosan megismerkedtünk a szakma minden apró tudnivalójával, és így azok egy egységes egészévé álltak össze. Jónak tartjuk a szervezést, hasznosnak ítéljük meg az itt folyó képzést. Színvonalas előadásokat hallgattunk, a követelmény magas színvonalú. Sokat tanultunk, amit a mindennapi munkánk során tudunk alkal-

mazni. Sokat változott a szemléletünk a könyvtári, sőt az egész pedagógiai munkával kapcsolatban.”

A képzés infrastrukturális hátterét biztosítja a könyvtáros, illetve informatikus-könyvtáros szak szaktantermében elhelyezett közel ezernyelcszáz kötetes szakkönyvtári letéti állomány is. Debrecenben eszkozháttérként rendelkezésünkre áll számos könyvtár: a Debreceni Egyetem Központi Könyvtára mint nemzeti gyűjtőkörű könyvtár, a Tiszántúli Református Egyházkerület Kollégiumi Nagykönyvtára, a társult egyetemek könyvtárai, a megyei, városi könyvtár és számos iskolai könyvtár.

Számítógépes infrastruktúránkat képezik továbbá az oktatók számára a pályázatokon nyert számítógépek, a hallgatók részére pedig a főiskola két korszerűen felszerelt számítógépes szaktanterme a szükséges szoftverekkel és állandó internetes elérhetőséggel. A kommunikáció-informatikus-könyvtáros szakos hallgatók számára pedig egy új, modern tévé- és videostúdió biztosítja a legkorszerűbb ismeretek elsajátítását és a gyakorlatban való alkalmazását.

*Andriska János*

II. évfolyamos, kommunikáció-informatikus-könyvtáros szakos hallgató  
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző  
Főiskola, Debrecen

## **Olvasni jó!** **– az interneten is\***

A közelmúltban végzett felmérések szerint a népesség nagyobb hányada számára az olvasás mint szórakozási forma megszűnt vagy megszűnőben van. Ha a gyermek a családban, az iskolában nem találkozik az olvasás örömeivel, sohasem lesz belőle olvasó felnőtt. Az olvasóvá nevelést nem lehet elég korán kezdeni, ezért fontos feladatunknak tekintjük, hogy a számítógép lehetőségeit az olvasás megszerettetésének a szolgálatába állítsuk.

A tartalomszolgáltatók felelőssége igen jelentős abban a tekintetben, milyen olvasnivalót kínálnak azoknak a gyermekeknek és fiataloknak,

---

\* Elhangzott a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon, április 23-án.

akiknek mindennapos szokása a világhálón való barangolás.

Szinte észrevétlenül gazdagítja az anyanyelvi kompetenciát a népköltészet, a klasszikus és a kortárs magyar irodalom olvasásának napi gyakorlata, hiszen az írott szöveg szervezettebb, gazdagabb, árnyaltabb a beszéltnél. A népmeséken, mondókákon és az értékes irodalmi szövegeken keresztül régi kifejezések, tájnyelvi alakok, ritkán használt frázisok válhatnak a gyermekek szókinccsének a részévé.

A Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kht. – a Neumann-ház – legfontosabb feladata a kulturális örökség megőrzése és közkinccsé tétele. Digitális könyvtári gyűjteményünkben feldolgoztuk harminchat klasszikus magyar költő összes versét, valamint számos magyar szépirodalmi művet, köztük pl. Jókai ismert regényeit. A Digitális Irodalmi Akadémia oldalain hatvankét kortárs szerző alkotásait találhatják meg olvasóink. Korábban elsősorban felnőtt látogatóinknak szoltak a szolgáltatásaink, de 2003-tól a gyermekeknek is egyre több olvasnivalót – multimédia oldalakat és oktatási segédanyagokat – kínálunk.

A Neumann-házban úgy gondoljuk, az előző nemzedékek által ránk hagyományozott kulturális kincseket az új kor követelményeinek megfelelő módon továbbadni erkölcsi kötelességünk. Ebből a gondolatból született az *Olvasni jó!* honlap. Szeretnénk elérni, hogy a legkisebbek a családdal együtt – a közös mesélés, játék már-már feledésbe merült élményét átélve –, a kisiskolások pedig akár önállóan is böngésszék oldalainkat.

A honlap elsősorban a 3–12 éves korú gyermekek számára kínál vonzó időtöltést. A látvány tervezésénél és a tartalom összeállításánál egyaránt szem előtt tartottuk a korosztály igényeit, érdeklődési körét. A honlap arculata a gyermekek ízlésvilágát tükrözi, amint a rajzok, képek, animációk is igyekeznek vonzóbbá tenni a kicsik számára a történeteket.

Az interneten elérhető oldalakat azok a gyerekek is használhatják, akik mozgáskorlátozottak, és nem tudnak elmenni a gyermekprogramok többségére. A látássérülteket a felolvasás, illetve a hangalámondás segíti, míg a hallássérült gyermekek a képernyőn megjelenő szövegeket olvasva ismerkedhetnek meg a történetekkel.

A honlapot 2003 júniusában indítottuk útjára. A sajtóbemutató idején hat magyar szerző (*Arany*

*János, Kányádi Sándor, Leszkai Endre, Móra Ferenc, Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály*) tizenkét műve, továbbá húsz mondóka és három diafilm-feldolgozás volt elérhető az oldalakon. A hanganyagok egy részét művészekkel készítettük el, míg a mondókákat gyermekhangon hallgathatják meg olvasóink.

Az olvasnivalókat – irodalmi műveket, népdalokat, meséket – többnyire a Bibliotheca Hungarica Internetiana néven ismert digitális gyűjteményünkből válogattuk. A *Moha bácsi meséinek* első két kötetét az Új Ember Kiadótól térítésmentesen kaptuk. A kicsik számos ismert és kevésbé ismert mondókát gyakorolhatnak.

A mesék felolvasásánál olyan neves előadók működtek közre, mint például *Bánffy György, Halász Judit, Szabó Gyula, Molnár Piroska, Tóth József*. Az illusztrátorok – *Szalma Edit, Kun Fruzsina, Kállai Nagy Krisztina, Terrai Magdolna, Kutas Gyula* – a legnevesebb magyar grafikusok közül kerülnek ki. A mondókákhoz gyermekek rajzoltak képeket.

Multimédia-eszközöket is alkalmaztunk: Kányádi Sándor *Kárókatona* című versét *Gryllus Vilmos* zenéjével az animáció menüpont alatt helyeztük el. Móra Ferenc *Kevély Kereki* című történetét Szabó Gyula olvassa fel egy videofelvételen. A multimédia megvalósítás és az interaktivitás képes a figyelem felkeltésére és lekötésére, segíti a hallás utáni szövegértelmezést, fejleszti a beszédképességet. A jól megválasztott arculati elemek, a sokféle hatás – színek, mozgó képek, feliratok, hangos felolvasás – vonzzák a kisgyerekeket. A feldolgozott műveket a gyermekek a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt olvashatják, hallgathatják. Régi diafilmeket is válogattunk, melyeket korszerű, flash változatban lehet levetíteni.

Óvónők és tanítónők segítségével választjuk ki azokat a gyerekdalokat, népdalokat, amelyeket a gyerekek tanulnak az óvodában, iskolában. Úgy gondoljuk, nagy segítséget jelent a szülőknek, ha az óvodában megismert mondókákat, népdalokat otthon is tudják együtt énekelni, játszani.

Igyekszünk külön figyelmet szentelni a hátrányos helyzetű gyermekek speciális nevelési igényeinek. Együttműködési megállapodást írtunk alá a *Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Diákotthon, Gyermekotthon és Pedagógiai Szakszolgálat*tal. Az

ott dolgozó, gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező pedagógusok segítenek a képességfejlesztésben jelentős szerepet játszó játékos feladatok megszerkesztésében. Felvettük a kapcsolatot az iskola gyógypedagógusaival, hogy minél teljesebb gyűjteményt állíthassunk össze az óvodákban tanított versekből, dalokból, mondókákból, gyermekjátékokból. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a népi kultúra elemei és a hagyományok kiemelt szerephez jussanak a honlapon – ezzel segítve a gyermekeket a magyar népi kultúra megismerésében.

Az elmúlt hónapokban újabb versekkel, mondókákkal gazdagítottuk az oldalakat, és a jövőben is szeretnénk rendszeresen bővíteni a választékot. Az irodalmi művek között több is található az iskolai oktatás kötelező és ajánlott olvasnivalói közül, ilyen például a *János vitéz* vagy a *Családi kör*. A művek egy részéhez gyermekek készítettek illusztrációkat; a János vitézhez olyan iskolások rajzoltak képeket, akiknek éppen ez a mű volt az aktuális tananyag.

A mondókák a legkisebbeknek készülnek: gyermekrajzok, gyermekhangok kísérik az ismert és kevésbé ismert szövegeket. Felbuzdulva a kicsik lelkes közreműködésén, rajzpályázatot szerveztünk, amelyre a várakozásainkat messze felülmúló számban érkeztek alkotások: vízfestmények, krétarajzok és különleges technikával készült képek. A legszebb képeket könyvekkel jutalmaztuk, és igyekszünk minden rajzot megjelentetni az Olvasni jó! oldalon, illetve a Neumann-ház oktatási segédanyagainak illusztrációjaként. Az első három fordulóban több mint ötszáz rajz érkezett hozzánk, így bőven van miből válogatnunk.

A tavaszi szünetben az Örökmozgó Filmmúzeumban kiállítást is rendeztünk a legszebb alkotásokból. A látogatók a képek mellett olvashatták azokat a verseket is, amelyekhez az illusztráció készült. A megnyitón hirdettük meg a negyedik fordulót, a nyári szünet után, őszre pedig újabb fordulót tervezünk.

A gyerekek a stúdiómunkákban is lelkes partnerek. A közeljövőben tervezzük, hogy az óvodákban gyakran énekelt népdalokat is velük énekeltetjük föl. A gyerekek alkotótársakká válnak, és ez nekik is, nekünk is sok örömet okoz a munka során. Reméljük, hogy közreműködésük a többi gyermekhez is közelebb hozza a könyveket, az olvasást.

A honlap elkészítésénél kitűnő partnerekre találtunk a ColorPlus Kft. munkatársaiban, akik a [www.egyszervolt.hu](http://www.egyszervolt.hu) oldal létrehozásával bizonyították szakmai tudásukat, tapasztalatukat. Ők gondoskodtak az illusztrációk, az animációk, a hangfelvételek és a videofelvétel elkészítéséről is. A Neumann-ház a tartalmi összeállításon és a digitális források átadásán kívül a szolgáltatási környezet kialakításáról és a folyamatos internetszolgáltatás biztosításáról gondoskodik.

## Fejlesztési elképzelések

Terveink szerint készítünk az olvasás és a helyesírás gyakorlását, a szöveg értelmezését, új ismeretek megszerzését elősegítő interaktív, játékos feladatokat. Virtuális vetélkedőket szervezünk, amelyek kérdéseire a honlapon olvasható művek ismeretében adhatók meg a válaszok. A játékokból a korosztályok eltérő érdeklődésére és tudásszintjére épülő változatok készülnek.

Néhány megvalósítás előtt álló ötlet:

A *Keresd a párját!* nevű játékban a honlapon található illusztrált mondókák szövegét és rajza-it összekeverjük, és a gyerekeknek meg kell találniuk a megfelelő párokat.

A *Betűkereső* játék lényege, hogy az oldalaikon előforduló szerzők nevéből, műcímeiből vagy a mesealakok nevéből kihagyott betűket a gyerekeknek kell pótolniuk. Megfejtésül irodalmi fogalmat, ismert nevet vagy egy ünneppel kapcsolatos szót kapnak a játékosok.

A *Betűkirakó* játékban értelmes szavakat kell alkotni az összekevert betűkből. A program „szókincse” a játékosok életkorához igazodik.

A *Játék a szavakkal, betűkkel* címszó alatt további feladattípusokat sorolunk fel, amelyek mindegyike az irodalmi művek olvasásán és a szövegek értelmezésén alapszik. A havonta megújuló összeállításokhoz több elképzelésből válogatunk más-más típusú feladatokat:

- összekevert szavakból kell visszarendezni egy mondóka szövegét;
- művek felismerése olyan szövegrészlet alapján, amelyből kihagytuk a magánhangzókat vagy a mássalhangzókat;
- az első sorok (vagy egy ismert részlet) alapján kell felismerni a művet;
- műcímetek kell párosítani szerzőkkel;
- az iskolában/óvodában tanult vers részleteire vonatkozó kérdésekre kell válaszolni;



- állatokat, virágokat stb. felvonultató irodalmi műveket kell megnevezni.

A *Keresztretjévény* témája aktuális eseményhez vagy fogalomhoz kötődik. A meghatározásokat úgy fogalmazzuk meg, hogy a kisebbek is könnyen megtalálják a helyes választ. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy bővítsük a gyerekek passzív szókincsét, ezért a ritkábban használt szavak, szókapcsolatok esetében a megfejtéshez magyarázatot fűzünk. *Speciális feladatsorokat* dolgozunk ki a hallássérültek iskolájában dolgozó gyógypedagógusok segítségével. A hallássérült gyermekek esetében nagy szerep jut a szöveg tartalmára utaló, a nyelvtani összefüggéseket megvilágító, a szövegkörnyezetet magyarázó, sokoldalú kérdéseknek. A pedagógusok módszertani útmutatása alapján külön feladatlapokat készítünk, amelyeken figyelembe vesszük a sokrétű megközelítés igényét.

Az *Olvasni jó!* honlapot saját szerverünkről ingyenesen tesszük elérhetővé az interneten, a [www.olvasnijo.hu](http://www.olvasnijo.hu) címen.

## A Neumann-ház főbb szolgáltatásai

*Internet katalógus* – [www.webkat.hu](http://www.webkat.hu)

A magyar weben található értékes dokumentumok katalógusa

*Magyar szövegtár* – [www.bhi.hu](http://www.bhi.hu)

Klasszikus magyar szépirodalom; szakirodalom

*kortárs irodalom* – [www.irodalmiakademia.hu](http://www.irodalmiakademia.hu)

Digitális Irodalmi Akadémia – 62 kortárs szerző művei

*Diafilmek* – [www.diafilmmuzeum.hu](http://www.diafilmmuzeum.hu)

Diafilmtörténet, 110 diafilm, vetítők

*Gyermekirodalom* – [www.olvasnijo.hu](http://www.olvasnijo.hu)

Szépirodalom, népdalok, mondókák, mesék

*CD-ROM diszkográfia* – [www.neumann-haz.hu/diszkog](http://www.neumann-haz.hu/diszkog)

A magyar lemezek adatai 1991-től napjainkig

*E-könyvek* – [www.neumann-haz.hu/e-book](http://www.neumann-haz.hu/e-book)

Microsoft Readerrel olvasható könyvek (LIT formátum)

*CD-ROM kiadványaink* – [www.neumann-haz.hu/db/neu-cd.html](http://www.neumann-haz.hu/db/neu-cd.html)

Két 1848-as forrásgyűjtemény; két többnyelvű multimédia lemez; Kertész Imre művei

*Hírlevelünk* – [www.neumann-haz.hu/hirlevel](http://www.neumann-haz.hu/hirlevel)

Havonta megjelenő hírlevelünkben tájékoztatjuk az érdeklődőket újdonságainkról és híreinkről.

## A Color Plus Kft.

A Color Plus Kft. 1999-ben megjelent Seholsincs Kastély című oktató-fejlesztő CD-ROM-ját a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatta, az Oktatási Minisztérium pedig tankönyvvé nyilvánította. A Magyar Termék Nagydíjat 2000-ben nyerték el az említett lemezzel. 2001-ben a Széchenyi-terv keretében kapott támogatásból valósították meg a legkisebb korosztálynak szánt [www.egyszervolt.hu](http://www.egyszervolt.hu) weboldalt, amelynek sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 2002-ben az e-Fesztiválon „A kulturális örökség digitális megőrzése” kategóriában első helyezett lett, és az EUROPRIX 2002

Neumann-ház
Üdvözljük honlapunkon!


Szolgáltatások
Neumann-dosszié
Dokumentumok
N-teraktív

**Tisztelt Látogató!**


A Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ (a Neumann-ház) 1997-ben jött létre azzal a céllal, hogy részt vegyen a magyar kulturális örökség digitalizálásában és az internet segítségével elérhetővé tegye a műveket itthon és külföldön egyaránt.

A Neumann-ház fontosabb tevékenységei a „Szolgáltatások” menüpont alatt érhetőek el.


- **Újdonságok** (frissítve: 2004. június 8.)
- **Hírlevelünk legfrissebb száma**
- **Rajzpályázat**
  - A rajzpályázat 1. fordulójának nyertes képei
  - A rajzpályázat 2. fordulójának nyertes képei
  - A rajzpályázat 3. fordulójának nyertes képei
  - A rajzpályázat 4. fordulójának nyertes képei
  - **Rajzpályázat 5. forduló**  
(Beküldési határidő: 2004. szeptember 17.)



**Alapítónk és támogatóink:**



NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG  
MINISZTERIUMA

Honlaptérkép 

© 1998-2004 Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kft. (Neumann-ház)



Új játék: Sokoban és Bátor utazó ... Elindult a mese.tv, próbáld ki: <http://mese.tv> ! ...

keretében a nemzetközi zsűri a 30 országból nevezett 612 pályamű közül ezt az oldalt kategóriájában a legjobb 3 közé sorolta.

2002 novemberében az [egyszervolt.hu](http://egyszervolt.hu) honlap a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium Miniszteri Elismerő Oklevelét kapta meg. 2002 decemberében a Magyar Gyermekbarát Egyesület a „Gyermekbarát termék” védjegyet adományozta az [egyszervolt.hu](http://egyszervolt.hu) honlap első CD-ROM kivonatának.

Bánkeszi Katalin

## Helyreigazítás

A Könyvtári Levelező/lap 2004. májusi számának 13. oldalán *Az egyetemi könyvtár és környezete, a szolgáltatások fejlesztése* című írásban a 4. pont utolsó mondatának befejezése helyesen: ...intelligens tanulási *tereket* biztosító könyvtárak megléte, hogy a könyvtárosok oktatási szerepét ne is említsem.

A hibáért megkövetjük a szerzőt és olvasóinkat. – A szerk.



ESTI MESE - Microsoft Internet Explorer

Minden este új mese!

2004. 06. 14.

**A becsületes kertészlányka I. rész (magyar népmese)**

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény kertész. Ennek a kertésznek volt egy lánya, Amália. Édesanyja korán meghalt, apja nevelte kisgyerek kora óta.

- Jó légy, és becsületes! - ezt mondogatta mindig a szegény kertész a lányának.

Amália meg is fogadta apja intését, és így nőtt fel jóságban és becsületben.

A kertész a királynál szolgált. A királynak is volt egy lánya. A királyné nem volt rossz, de volt neki egy szobalánya, akibe igen sok gonoszság szorult. Amália mindennap vitt virágot a királynénak. Egyszer elébe állt a gonosz szobalány, és azt mondta neki:

## Workshop a kiskunmajsai Városi Könyvtárban

2004. május 10–11-én négy megye könyvtárosai tanácskoztak a kiskunmajsai Városi Könyvtárban a *Publika Magyar Könyvtári Kör* felkérésére.

A vendégeket *Mózer Gyula*, Kiskunmajsja alpolgármestere köszöntötte. Beszédében kiemelte, hogy az Európai Unióban kulcsszerep vár a könyvtárakra az információk továbbításában.

Az első nap *workshop* keretében a könyvtárosképzés, továbbképzés európai és hazai irányairól, programokról, tervekről tartottak izgalmas előadásokat a meghívott előadók.

*Biczák Péter*, a Pest Megyei Könyvtár igazgatója a *Szolgáltató könyvtár és menedzsere* címmel többek között arról beszélt, miként kapcsolódtak a Phare-projekthez, hogyan tettek szert nemzetközi kapcsolatokra és milyen új szolgáltatásokat vezettek be a Szentendrén működő intézményükben.

A következő előadó, *Billédiné dr. Holló Ibo-lya*, a Publika Magyar Könyvtári Kör elnöke *A suszter cipője* címmel a hallgatókat szakmai önvizsgálatra készítette: a *könyvtárosképzés, továbbképzés fejlesztésére* hívta fel a figyelmet. Ismertette az európai trendeket, projekteket, és azok mélyebb megismerésére buzdított.

*Dr. Bartos Éva*, a Könyvtári Intézet osztályvezetője a *hátrányos helyzetű felhasználóknak nyújtandó szolgáltatásokról* beszélt.

Délután három előadást láthattunk, hallhattunk az *e-szolgáltatásokról*.

*Payer Barbara*, a Könyvtári Intézet munkatársa a *Pulman digitális kézikönyv* használatát mutatta be. A kézikönyv mindenki számára hozzáférhető a [www.pulman.oszk.hu/dg](http://www.pulman.oszk.hu/dg) honlapon.

*Lakatos András* és *Csáki Zoltán*, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) munkatársai ismertették legújabb munkájukat, a *Tématérképet*, amely néhány hét múlva az OSZK honlapján is elérhetővé válik. A lényege, hogy az olvasóbarát tárgyszavas rendszert ötvözik a kevésbé kedvelt ETO számokkal. A dokumentumoknak ezzel a



sokrétűbb feltárásával a szak- és szépirodalomban való böngészést szeretnék megkönnyíteni.

Csáki Zoltán előadásában bemutatta az *Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázist* ([www.epa.oszk.hu](http://www.epa.oszk.hu)), amely a folyóiratok feldolgozását, hosszú távú megőrzését és szolgáltatását teszi széles körben lehetővé. A weblap jelenleg fejlesztés/feltöltés alatt áll, várhatóan az ősz folyamán nyitnak pár száz folyóirattal.

A workshopot követően tizenöt könyvtáros egy kétnapos tréningen vett részt, amelyet *dr. Billédi Katalin* pszichológus, főiskolai docens vezetett *Esélyek és hátrányok a könyvtári ellátásban* címmel. *Dr. Bartos Éva* bevezetője után a tréningen részt vevők a megkezdett gondolat-  
tal folytatták, és a *hátrányos helyzetű felhasználókkal való kapcsolat pszichológiai aspektusait* járták körbe.

A *Jonathermál Rt. impozáns konferenciaterme* kellemes atmoszférát teremtett a kétnapos, igen intenzív szakmai munkához.

Ezúton mondunk köszönetet a rendezvény fő támogatóinak: a Nemzeti Kulturális Alapprogramnak, a Publika Magyar Könyvtári Körnek, valamint a kiskunmajsai Jonathermál Rt.-nek, a Goessler Kuverts Kft.-nek és a Turinform Irodának.

*Balogh Katalin – Zadraveczi Istvánné*

## Csapodi Csaba (1910–2004)

Neve mára összeforrt a corvinák kutatásával, pedig a XX. századot átívelő élete folyamán sok minden-  
nel foglalkozott. Csapodi Csaba 1910-ben született, a neves szemészprofesszor, *dr. Csapodi István* gyermekeként. *Csapody[!] Vera* volt az első, Csaba a nyolcadik gyermek a családban. A budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti karán 1933-ban történelem–földrajz szakon középiskolai tanári és bölcsészdoktori oklevelet szerzett. A következő évben Bécsben levéltári kutatásokat folytatott ösztöndíjként. 1934-ben kinevezték a Magyar Nemzeti Múzeum Országos (Széchényi) Könyvtárába, majd néhány évig az Országos Magyar Történeti Múzeumban a főigazgató titkáráként működött.

1942-től, alapításától kezdve munkatársa volt a Teleki Pál Tudományos Intézet Magyar Történettudományi Intézetének az 1949. év elejéig, az intézet megszüntetéséig. Közben a budapesti egyetem bölcsészeti karának magántanárává habilitáltak 1946-ban. Kutatásait az újkori magyar művelődés- és gazdaságtörténet terén végezte. 1949 és 1951 között dolgozott az Országos Széchényi Könyvtárban, az Egyetemi Könyvtárban, majd az Országos Könyvtári Központban, míg végül a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárába került 1951-ben mint a Kézirattár helyet-

tes osztályvezetője, 1957-től mint a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye vezetője. 1975. december 31-én innen vonult nyugdíjba.

A kandidátusi és a tudományok doktora fokozatot 1974-ben (*A Corvina Könyvtár története és állománya*), illetve 1978-ban (*A Janus Pannonius-szöveghagyomány*) című disszertációjával nyerte el. Az Országos Könyvtárügyi Tanács és a Magyar Tudományos Akadémia több munkabizottságának volt tagja, a Középkori Munkabizottságnak társelnöke. Speciális kollégiumok vezetőjeként foglalkozott könyvtár szakos hallgatókkal. Mint címzetes egyetemi tanár az 1980-as évektől kodikológiát adott elő az ELTE Bölcsészettudományi Karának Történeti Segédtudományok Tanszékén. A Kézirattárba kerülő fiatal munkatársakat igyekezett pályára állítani, kutatómunkára ösztönözte őket, s még nyugdíjas korában is figyelemmel kísérte tevékenységüket.

Széles körű munkásságot fejtett ki, számos országban folytatott könyvtörténeti kutatást. Munkásságának teljes bibliográfiája megtalálható a *Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére. Tanulmányok*. (Szerk. Rozsondai Marianne.) Bp. 2002, 405–433. lapjain. Összesen mintegy 450 publikációja jelent meg Magyarországon és külföldön. 1939 és 1947 között a Regnum Egyháztörténeti Évkönyv társzerkesztője volt. Legfontosabb munkái: *Az Eszterházyak alsólendvai uradalmának gazdálkodása a XVIII. század első felében, 1933.* – *A magyar barokk, 1942.* – *Eszterházy Miklós nádor, 1942.* – *Világtörténelem a francia forradalomtól napjainkig, 1945.* (Berlász Jenővel közösen) – *The Corvian Library. History and Stock, 1973.* – *A 'Magyar codexek' elnevezésű gyűjtemény, 1973.* – *Az Anonymus-kérdés története, 1978.* – *A Janus Pannonius-szöveghagyomány, 1981.* – *Catalogus collectionis codicum Latinorum et Graecorum, 1985.* Csapodiné dr. Gárdonyi Klárával közös a *Bibliotheca Hungarica. Kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt* három kötete, 1988–1994. – Tóth Andrással és Vértesy Miklóssal közösen: *Magyar könyvtártörténet, 1987.* – Számos publikációja jelent meg könyvtári szakkérdésekről. – A feleségével, *Csapodiné dr. Gárdonyi Klárával* együtt összeállított *Bibliotheca Corviniana* 1967-ben jelent meg először, aztán 1990-ig öt nyelven, tizennégy kiadásban. Szellemi frissessége nem hagyta el élete utolsó napjáig, a Magyar Könyvszemle legutóbbi, 2004/1. számába is írt még egy rövid közleményt.

1944-ben neki ítelték a Baumgarten-díjat. 1976-ban feleségével közösen akadémiai elnöki díjat kapott, 1993-ban – szintén feleségével együtt – a Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjét. 1995-ben Széchenyi-díjjal tüntették ki.

*Rozsondai Marianne*

## Futala Tibor (1929–2004)

*Látjátok feleim, egyszerre meghalt  
és itt hagyott minket magunkra. ...*

*Jaj, összedőlt  
a kincstár.*

A XX. század második fele magyar könyvtárügyének egyik legmarkánsabb és legrokonszenvesebb személyisége hagyta el az árnyékvilágot. Noha a gyászolók meggyőződése, hogy Futala Tibor nevét, szellemét – mintegy a szakmai sajtó sok-sok oldalán bebalzsamozva – sok ezer cikk, elaborátum, referátum, fordítás, interjú őrzi meg az utókornak, emberi valójának végleges hiánya mégis fájdalmasan sajog a szívünkben, a tudatunkban.

Egyénisége ugyanis különlegesen sugárzott. Súlyos és komoly valaki volt, akinek az emberiségét – szinte bájosan – színezte át a bölcsesség és a kedves, önironikus humor, szakma- és ügyszeretetében nyoma sem volt a pátosznak, mégis érezte az ember: ízig-vérig kollektív alkat ő; citoyen volt – belsőleg vezérelt ember.

*Nem élt belőle több és most sem él,  
... a nagy időn se lesz hozzá hasonló.  
... Mindenki tudta és hirdette: ő volt.*

A felvidéken született – a csehszlovák Érsekújvár mellett. Körjegyző volt az édesapja. Ottani magyar és szlovák iskolákba járt serdülőkoráig, aztán a háború utáni lakosságcserékkel Móra került a Futala család. Budapesten és Székesfehérváron fejezte be középiskoláit. A fordulat éve után lett egyetemista, könyvtár szakos. Professzora, *Varjas Béla* felkeltette érdeklődését a régi magyar irodalom és könyvészet iránt.

A diploma megszerzése után maga kérte, hogy Debrecenbe helyezték, a második nemzeti könyvtár szerepét elnyert egyetemi könyvtárba. Katalogizált, szervezési tanulmányokat készített, másodállást vállalt a megyei könyvtárban – *Kovács Máté* és *Csiéry István* famulusaként és baráti pártfogolt-

jaként szerzett tekintélyt, és a cívis város szellemi elitjének széles köréből barátokat. *Sebestyén Géza* hívta az Országos Széchényi Könyvtárba 1959-ben: először a bibliográfiai osztályon a kurrens, aztán a retrospektív csoportban, majd az akkor alapított Könyvtártudományi és Módszertani Központ (KMK) könyvtári dokumentációs osztályán dolgozott egy évig, később a nemzeti könyvtár igazgatási osztályát vezette. Publikálni kezdett a Magyar Könyvszemlében.

1963-ban a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályára hívták: először a tudományos és szakkönyvtári ügyekkel, később – közel másfél évtizeden át – a közművelődési könyvtárak ügyével foglalkozott. Jelentős könyvtári konferenciák, fejlesztési irányelvek, törvénytervezetek előkészítése és türelmes „végigszervezése” fűződik a nevéhez. Közben szaccikket írt és fordított cseh, szlovák, lengyel, bolgár és orosz nyelvből. Közalkalmazotti pályafutásának utolsó évtizede megint a szakkönyvtári világ praktikumához vezette vissza: egykori KMK-s osztályvezetője, *Lázár Péter* az Országos Műszaki Könyvtár igazgatóhelyettesének hívta, később pedig a könyvtár igazgatója lett, és onnan ment nyugállományba 1989-ben.

Az utolsó másfél évtizedben is aktív maradt. Szlavista fordítóként, referátorként széles horizonton látta a közép- és kelet-európai nagy történelmi mozgásokat és a szakma „szent” dolga- it... Otthonának apró munkaműhelyében hívei, barátai látogatták örömmel. Nyomon követte a szakma változásait, és az emlékeit idézte ízesen, színesen. Nyugállományának éveiben még mes-teri szakácsként is brillírozott delente, a családi ebéd elkészítésekor...

*...vagy bort ivott és boldogan meredt a  
kezában égő olcsó cigaretta  
füstjére*

*... és szőtte álmát*

*... a homlokán feltündökölt a jegy,  
hogy milliók közt az egyetlenegy.*

Örülhet a könyvtári szakmai közösség, hogy ilyen pályatársa akadt; ilyen okos, művelt, nagyszívű ember.

*Szegény a forgandó tündér szerencse,  
hogy e csodát újjólag megteremtse.*

*... Nem kelti fel se könny, se szó, se vegyszer.  
Hol volt, hol nem volt a világon egyszer*

(A mottó-betétek Kosztolányi Dezső Halotti beszédéből valók.)

*Fogarassy Miklós*

## Sándori Zsuzsanna (1957–2004)

Életének 48. évében, hosszú betegség után ment el.

Mi minden jut ilyenkor az ember eszébe? Miért éppen ő? Miért ilyen korán? Hogy lehet a sors ilyen kegyetlen, igazságtalan? Mint ha érezte volna, hogy élete igen szűkre szabott, rövid idő alatt maradandót alkotott.

Ma nincs olyan, a szakmában otthonosan mozgó könyvtáros, aki ne ismerné a nevét. Hogyan is jutott el idáig?

1980-ban pályakezdő vegyészként került a Kőbányai Gyógyszerárugyár Műszaki Könyvtárába. A külföldi on-line adatbázisokban való témafigyelés, információkeresés volt a feladata. Rövid idő alatt a kémiai információkeresés meghatározó alakjává vált. Napjaink asztali számítógéphez szokott felhasználói számára szinte hihetetlennek tűnik, hogy az on-line lekérdezések ekkor még nem helyben történtek, hanem ezért a főváros különböző helyein fekvő kutatóhelyekre kellett utazni. Komoly előrelépést és nagy könnyebbséget jelentett, amikor 1983-tól városi telefonvonalon keresztül lehetett már a könyvtárból lekérdezni.

Ugyanebben az évben az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Bölcsészettudományi Karán szakinformátori másoddiplomát szerzett, és munkája elismeréseként könyvtárvezetői kinevezést kapott. A külföldi adatbázisok rendszeres használatának bevezetése jelentős újdonság volt a műszaki könyvtár életében, ami egyúttal a könyvtár nagyobb megbecsüléséhez is hozzájárult. 1991-ben a CD-ROM-ok, majd 1994-től a vállalati számítógép-hálózatba való bekapcsolódás hozta a szolgáltatásokban a következő komoly fejlődést.

Szakmai tudását a vállalat falain kívül is igyekezett megosztani a kollégákkal. A '90-es évek folyamán az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszékén indított posztgraduális informatikus képzés keretében az *On-line referenz*

*szolgálat* és a *CD-ROM a könyvtárban* tantárgyak keretében adott órákat.

Nem elégedett meg azzal, hogy ő és munkatársai a lehető legmagasabb szinten szolgálják ki az olvasókat, tanfolyamok szervezésével őket is igyekezett még jobb felhasználókká tenni. Mint mondta: „*Minél jobban ismeri az olvasó a könyvtárat, annál inkább érzékeli lehetőségeink gazdagságát.*”

Nagy súlyt fektetett a felhasználók folyamatos tájékoztatására. A nyolcvanas évek elejétől kezdve a tanfolyamok mellett egyre újabb és újabb tájékoztatók, kalauzok jelentek meg az adatbázisok és egyéb könyvtári szolgáltatások használatáról. Korát megelőzve már ekkor megteremtette a könyvtári marketing alapjait. Nagyon fontosnak tartotta folyamatosan bizonyítani könyvtára nélkülözhetetlenségét. A könyvtárvezetési ismeretek terén végzett kutatómunkájával könyv alakban is megismerkedhettünk. Az 1998-ban megjelent *Hosszúra nyúlt útbeszámoló a könyvtárvezetés (b)irodalmából* című kötet alapmű a könyvtári marketinggel foglalkozók számára.

Hamar felismerte az internet és az intranet nyújtotta lehetőségeket. Komoly harcot vívott az új technika elfogadtatásáért, fontosságának elismeréséért. A könyvtár 1996-ban kezdte meg internetes szolgáltatásait, és természetesen rögtön tanfolyamokkal, kalauzokkal segítette a felhasználókat az eligazodásban. Vállalati szinten elsőként és könyvtári viszonylatban is korán, 1998-ban megindult a könyvtár intranetes oldala, a Web-könyvtár.

Éveken keresztül a könyvtár fogta össze az intraneten való megjelenés minden vállalaton belüli kezdeményezését. A lapok szerkesztésében, stílusának kialakításában vezető szerepe volt, az oldalak minőségét ugyanaz az igényesség jellemezte, ami egyéb munkáinál már ismert volt. Az intranet bevezetésében és a gazdag tartalmi szolgáltatások nyújtásában játszott szerepét 2002-ben a Richter Gedeon Rt. vezetése Richter Alkotói Díjjal ismerte el.

Mindig tele volt ötlettel, elképzeléssel. Nagy tudása mellett is mindvégig végtelenül szerény maradt, akiknek alkalmuk nyílt találkozni vele, azok örökre megőrizték magukban kedves mosolyát és természetét.

Nem csak magával, hanem munkatársaival szemben is magasra helyezte a mércét. Mindig

úttörő szerepet vállalt az újdonságok bevezetésében, szem előtt tartva a vállalat érdekeit, a szolgáltatás színvonalának folyamatos emelését, korszerűsítését. Irányítása mellett a Richter Gedeon Rt. Műszaki Könyvtára valóságos szellemi központtá vált, szolgáltatásainak sokfélesége, minősége a társaságon belül komoly elismerést hozott, és hosszú ideje példaértékű más vállalati könyvtárak számára is.

Halálával nem csak a könyvtárát, hanem a magyar könyvtáros társadalom egészét érte nagy veszteség.

Requiescat in pace.

*Wittinghoff Judit*  
Richter Gedeon Rt.  
Műszaki Könyvtár

## In memoriam Sándori Zsuzsanna

Halálával a tudás lámpásainak egyike vált halvány, de örökké világító mécsessé. Hiányozni fog nekünk, mint barát, mint szakember, mint olyan kolléga, aki soha nem lankadó szorgalommal szolgálta a tudományos információszolgáltatás ügyét.

Mint könyvtárvezető, mint egyetemi tanár mindent megtett azért, hogy kollégáival és az érdeklődőkkel megossza több évtizedes tapasztalatait, akár előadás, akár könyv formájában.

Tanított az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtártudományi Tanszékén, ahol leendő könyvtárosok százai ismerkedhettek meg kedves személyével, s tanulhatták meg tőle, hogy mennyi szépséget rejt e száraznak vélt tudományág.

Útmutató cikkei, könyvrészletei és könyvei jelentek meg a könyvtáros szakmáról, amelyekben mindig szellemesen, példamutatóan szép magyarsággal beszélt és írt:

Hosszúra nyúlt útibeszámoló a könyvtárvezetési ismeretek (b)irodalmából / *Sándori Zsuzsanna* [megjelent az OSZK gondozásában] . – Bp.: OSZK, 1998. – 406 p.

Könyvtárak 50 éve az egészségügy szolgáltatásban : Jubileumi évkönyv : Gyógyszeripari szakkönyvtárak fejezettel *Sándori Zsuzsanna* / szerk. Freisinger Jenő. – Bp.: MOKSZ, 1999. – 247 p.

Szakirodalmi tájékoztatás a Kőbányai Gyógyszerárugyárban (könyvfejezet):

A felhasználóképzés füzetek 6. / Sándori Zsuzsanna ; szerk. Csengődy E. ; közr. az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár. – Budapest : OMIKK, 1986. – 27 p.

A Derwent szabadalmi adatbázis on-line keresése (könyvfejezet)

Az on-line szakirodalmi információkeresés kézikönyve / Sándori Zsuzsanna ; szerk. Novák T., Roboz P. ; közr. az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár. – Budapest : OMIKK, 1985. – (Tudományos-műszaki információ szakkönyvtára ; 16. sz.)

1. köt. – 225 p.

Munkásságának mottója: a megfelelő információt a megfelelő kézbe adni. Igen, ez a dolgunk, s ugye ez nem kevés, főként azon a helyen, ahol ő végezte mással nehezen pótolható könyvtárosi, tudományos tájékoztató munkáját, miközben könyveket írt a könyvtárvezetésről is, összefoglalva a fellelhető irodalmat, hozzátevé saját eredeti gondolatait, a jövő könyvtárosai számára szóló problémafelvetéseit. Személye volt a példa arra, miként végezheti munkáját jól egy vezető – hatékony személyes, emberséges kommunikációval – tiszteletudó önérvényesítéssel.

Zavarban vagyok, mert annyi minden lenne, amit szeretnék megköszönni neki, és most a fájdalomtól elszorul a torkom. Hosszú évekig dolgoztunk együtt, de egyetlen pillanatra sem emlékszem, amikor ne az lett volna fontos számára, hogy tapasztalatával, tudásával másokat segítsen feladataik hatékonyabb megoldásában. Én személy szerint neki köszönhetem azt is, hogy véleményezésre elküldött cikkeimet javította, új ötletekkel gazdagította.

Fájdalommal tölt el a tudat, hogy nincs már alkalmunk megbeszélni közös dolgainkat, és tanácsait, javaslatait meghallgatva tervezni a jövőt.

Búcsúzom a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztálya, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége, minden könyvtáros és a magam nevében.

Szerencsések vagyunk, hogy húsz évig – mint a Richter Gedeon Rt. Műszaki Könyvtárának vezetőjével – együtt dolgozhattunk vele, élvezhettük kedves, szerény társaságát, és okulhattunk hasznos gondolataiból. Emléke szívünkben örökké élni fog.

*Vasas Livia*

## „... légy kezünkben a kard”

Törvény, ész, s imánk vagy,  
továbbra is akard,  
hogy jövőnkért küzdve  
légy kezünkben a kard.

– hangzott az idézet a Kresznerics Ferenc VI. országos anyanyelvi verseny megnyitóján *Mátyás Ferenc* Teremtő anyanyelv című költeményéből, amikor április 28-án Celldömölkön Nagy Gábor, a Soltis Lajos Színház vezetője felolvasta a szervezők nyílt levelét a döntőbe jutott versenyzőknek.

Huszonhat megilletődött 13–14 éves diák és kísérőik, felkészítő tanáraik hallgatták ezen az estén dr. Balázs Géza nyelvész előadását *Nyelvünk a XXI. században* címmel.

A sikeres pályázattal részvételi jogot szerzett tanulók három téma közül választhattak: kilencen vallottak anyanyelvükről, fejtették ki, miért fontos szerintük Európa nagy családjának tagjaként is megőriznünk, ápolnunk nyelvédesanyánkat; tizenkét leány és fiú „új keletű szavainkból” állított össze 60–190 címszavas szótárt; egy-egy csongrádi, illetve balassagyarmati pályázó pedig iskolája „Beszélni nehéz!”-körének történetét, nyelvvédő tevékenységét mutatta be dolgozatában.

Másnap délelőtt írásbeli feladatokkal kezdődött a döntő. A résztvevőknek bizonyítaniuk kellett, hogy ismerik a névadó életét, nyelvészeti munkásságát, a nyelvhelyességi és helyesírási készségükön túl arról is számot kellett adniuk, hogy képesek-e játszani a szavakkal. E napon még arra is jutott idő, hogy a kis nyelvészek megismerjék Kemenesalja irodalmi emlékhelyeit – ezúttal Ostffyasszonyfára és Csöngére, Petőfi Sándor egykori látogatásának színhelyére és Weöres Sándor földjére vitték el őket a szervezők. Celldömölk-Alsóságban Kresznerics Ferenc kései utóda, dr. Koltai Jenő plébános – ő maga is Kresznerics-kutató – mutatta be a XVIII–XIX. század fordulóján élt polihisztor működési helyét. A tudós emléktáblájának és sírjának meg-

koszorúzása után Ság-hegyi túrával fejeződött be az eseménydús nap.

Alig több mint tizenkét órával hivatalos EUCsatlakozásunk előtt, pénteken, a szóbeli verseny első fordulóján ejtették ámulatba hallgatóikat a versenyzők. *Emelt fővel Európába!* című előadásukban meggyőzték a zsűrit, hogy ismerik hazájuk, szűkebb szülőföldjük történelmi, kulturális, tudományos értékeit, s képesek felmérni felelősségüket anyanyelvünk védelme, megőrzése iránt.

A második szóbeli fordulóban már csak a legtöbb pontot gyűjtött hat tanulónak kellett egy-egy anyanyelvről szóló lírai verset felolvasnia, majd azt elemezve elmondania gondolatait. A kétnapos verseny legünnepebb perceit éltük át, amikor e feladatot korukat meghazudtoló érettségivel és hozzáértéssel oldották meg a legjobbak.

Az öttagú zsűri (elnöke: dr. Guttmann Miklós nyelvész, a Berzsenyi Dániel Főiskola rektorhelyettese, tagjai: dr. Köbölkuti Katalin, a Berzsenyi Dániel Könyvtár tudományos munkatársa, Molnár Tiborné országos szakértő, a Vas Megyei Pedagógiai Intézet magyar nyelv és irodalom szaktanácsadó tanára, dr. Koltai Jenő esperes-plébános és Dörnyei László magyartanár) elégedetten és örömmel állapíthatta meg a verseny helyezetteinek végső sorrendjét.

Helyezések:

I. hely: *Mizsák Noémi*

Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma  
8. H, Sárospatak,

felkészítő tanára: *Sinkóné Tóth Zsuzsanna*

II. hely: *Kovacsics Anett*

Balassi Bálint Gimnázium 7. b, Balassagyarmat,  
felkészítő tanára: *Földessy Lászlóné*

III. hely: *Berkes Lilla*

Batsányi János Gimnázium és Szakközépiskola  
8. F, Csongrád,

felkészítő tanára: *Fábiánné dr. Szcenci Ibolya*

IV. hely: *Geresdi Zsófia*

Árpád Fejedelem Gimnázium és Általános Iskola  
8. o., Pécs,

felkészítő tanára: *Andok Zsuzsanna*

V. hely: *Bognár Zsófia*

Szent Benedek Katolikus Általános Iskola 8. o.,  
Celldömölk,



felkészítő tanára: *Lendvay Istvánné*  
VI. hely: *Szankai Zsuzsanna*  
Földes Ferenc Gimnázium 8. H., Miskolc,  
felkészítő tanára: *Jobbágy László*  
VII. hely: *Juhász Andrea Erika*  
Batsányi János Gimnázium és Szakközépiskola  
8. F, Csongrád,  
felkészítő tanára: *Fábiánné dr. Szenczi Ibolya*  
VIII. hely: *Stayer Edgár*  
Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium és Szakközépiskola 7. a, Szécsény,  
felkészítő tanára: *Végh Gáborné*  
IX. hely: *Bán Judit*  
Földes Ferenc Gimnázium 8. H, Miskolc,  
felkészítő tanára: *Jobbágy László*  
X. hely: *Sümegei Bettina*  
Paragvári Utcai Általános Iskola 8. o., Szombathely,  
felkészítő tanára: *Németh Sándorné*

#### *Különdíjak:*

– a benyújtott pályamunkáért:  
„IFJÚ SZÓTÁRÍRÓ” (Új keletű szavaink témakör):

*László Adrián*  
Petőfi Sándor Gimnázium és Szakközépiskola 8. o., Pápa,  
felkészítő tanára: *Németh Ervin*  
„KIS NYELVŐR” (Nyelvörködés témakör):  
*Juhász Andrea Erika*  
Batsányi János Gimnázium és Szakközépiskola  
8. F, Csongrád,

felkészítő tanára: *Fábiánné dr. Szenczi Ibolya*  
„NYELVÉDESANYÁNK” (Vallomás az anyanyelvről témakör):

*Micskei Orsolya*  
Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló  
Általános Iskolája 8. d, Debrecen,  
felkészítő tanára: *Sápiné Bényei Rita*  
„ZONGOR FERENC-díj” (Kresznerics Ferenc  
életművének ismerete):

*Pusztai Dorina*  
Batsányi János Gimnázium és Szakközépiskola  
8. o., Csongrád,  
felkészítő tanára: *Fábiánné dr. Szenczi Ibolya*

– A döntőben nyújtott teljesítményért  
A celldömölki MÓDSZERTANI KIADÓ DÍJA:  
*Németh Gergely*  
Csaba József Általános Művelődési Központ 8.  
o., Ivánc-Csákánydoroszló,

felkészítő tanára: *Kozó Józsefné*  
„SZÉP SZÓVAL” (a legszebben beszélő versenyzőnek):  
*Sümegei Bettina*  
Paragvári Utcai Általános Iskola 8. o., Szombathely,  
felkészítő tanára: *Németh Sándorné*  
„SZÉP SZÓVAL” (a legszebben beszélő versenyzőnek):  
*Tóth Viktória*  
Cseh Károly Általános Iskola 8. o., Ada (Szerbia-Montenegro),  
felkészítő tanára: *Szabó Szabados Ilona*

– A verseny szervezőinek különdíja  
„KRESZNERICS-DÍJ” („A haza a nyelv” szellemének ápolása. Ada és Celldömölk kapcsolatának gondozásáért):  
*Dr. Hódi Éva és Szabó Szabados Ilona*



A Kresznerics Ferenc országos anyanyelvi verseny szervezőinek, az ugyancsak a tudós pap nevét viselő városi könyvtár vezetőjének, *dr. Bellénné Horváth Cecíliának* és munkatársainak köszönhetően ismét magas színvonalú és példátlan igényességgel rendezett vetélkedő zajlott városunkban.

Büszkék vagyunk a város polgáira, akik önzetlenül támogatták anyagilag is a magyar nyelv nemes ügyét, így lehetővé tették, hogy immár hatodik alkalommal fogadhattuk az ország távoli vidékeiről, sőt a határon túli, délvidéki Adáról érkezett diákokat, s ezzel mi is részesei lehettünk a magyar nyelv hete rendezvény-sorozatának.

*Dörnyei László*  
magyartanár

# Korszerű könyvtárakkal Európába

A csongrádi Csemegi Károly Könyvtár és Információs Központ 2004. május 9. és 11. között rendezte meg a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáját, *Korszerű könyvtárakkal Európába* címmel.

Márciusban érkezett könyvtárunkba a meghívó Csongrádra, a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciájára. Örömmel jelentkeztem, hiszen nem csak az ismeretlen táj varázsa vonzott, hanem a program is tartalmaznak ígérkezett. A kollégákkal bújtuk a könyveket, tanulmányoztuk a térképeket, hogy minél többet tudhassunk meg Csongrádról és az oda vezető útról. Bár fásasztónak ígérkezett az út (mintegy nyolcszáz kilométer várt rám), hajtott a kíváncsiság, hogy minél többet tudhassak meg a korszerű könyvtárakról.

Nem csalódtam: a Csemegi Károly Könyvtár és Információs Központ méltó helynek bizonyult arra, hogy a korszerű könyvtárakról szóló konferencia színhelye legyen. A 2002-ben átadott új könyvtár épületébe belépő látogató – igényes környezetben – a legkülönfélébb (hagyományos és nem hagyományos) szolgáltatásokban részesülhet. Mi, erdélyiek sem kívánhatnánk magunknak jobbat, mint azt, hogy egy hasonló igényességgel és az olvasók szükségleteire való odafigyeléssel kialakított könyvtárral várjunk majd arra, hogy Románia is EU-tagállam lehessen. Addig azonban még sok tennivaló akad – de ehhez is hasznos tanácsokkal szolgált ez a találkozó.

A konferencia elején bemutatkoztak a határon túli könyvtárak – tehát mi is. Ez alkalommal nem csak a magyarországi, hanem más magyar érdekeltségű könyvtárak helyzetét is megismerhettem.

Az előadások érdekeseeknek és hasznosoknak bizonyultak. Az előadók közül többen ismertették a pályázati lehetőségeket, valamint hasznos tanácsokat kaptunk arra vonatkozóan, hogyan is pályázzunk.

Szó volt még arról, hogy milyen az EU kulturális és audiovizuális politikája, milyen új feladatokat vállalhat magára a könyvtár (amelyekért cserébe esetleg szponzorpenzt kaphat), milyen támogatásokra számíthatnak a jövőben a

könyvtárak. Mivel a korszerű könyvtárak elengedhetetlen tartozéka a jó szoftver, érdeklődéssel hallgattuk a HunTéka és a KisTéka integrált könyvtári szoftver ismertetését.

A konferencia utolsó napján a kecskeméti Katona József Könyvtárba látogattunk, ahol egy újabb korszerű könyvtárat ismerhettünk és csodálhattunk meg. A gazdag gyűjtemény, a technikai eszközök, a környezet mind-mind az olvasót szolgálják, mint ahogy maguk a könyvtárosok is.

A konferencia a könyvtárközi kapcsolatok ápolásának és bővítésének szempontjából is hasznosnak bizonyult, hiszen régi ismerősökkel találkozhattam, ugyanakkor új ismerősöket szerezhettem. A könyvtárosok közötti összefogás pedig fontos, hiszen: „Egynek minden sok, soknak semmi sem lehetetlen” – mondja Széchenyi – és ez ránk, könyvtárosokra is igaz.

Feledhetetlen élményekkel jöttem haza a konferenciáról. Köszönet ezért a szervezőknek és a résztvevőknek. Remélem, a jövőben még találkozunk.

Csergő Alíz

Városi Könyvtár, Gyergyószentmiklós

## Felavatták az Országgyűlés Képviselői Kutatószolgálatát

Az Országgyűlési Könyvtárban 2004. június elsején felavatták az Országgyűlés Képviselői Kutatószolgálatát. Az avatási ünnepségen beszédet mondott és emléklapot írt alá *dr. Szili Katalin* házelnök és *Michael Martin*, a brit Alsóház elnöke.

Milyen céllal alakult a kutatószolgálat?

A kutatószolgálati tevékenység a parlamenti tájékoztatás egyik világszerte elterjedt formája. Elfogadott értelmezés szerint a kutatószolgálati munka a könyvtári referenz-szolgáltatás szintjét és mélységét meghaladó tematikus információfeldolgozást, és az információk célszerű, tömör formában történő megjelentetését jelenti.

Napjainkra immár felismert parlamenti szükséglet, hogy a társadalom, a gazdaság fejlődése érdekében meghozott politikai döntések előké-

szítéséhez és különösen a döntések hatásainak vizsgálatához elengedhetetlen a megfelelő információk összegyűjtése, rendszerezése, valamint az elemzése. Ezeknek az információknak az egyik legfontosabb lelőhelye és szolgáltatója az Országgyűlési Könyvtár.

A könyvtár képviselőtájékoztatási osztályán évek óta folyt az a munka, amely arra irányult, hogy a könyvtár a parlamenti munka tájékoztatási szükségleteinek változásához igazodva emelt szintű, kutatószolgálati jellegű szolgáltatásokat nyújtson. Ennek keretében készültek el a – szakmai nyilvánosság körében is ismertté vált – HÍD- és Házi Szemle-sorozatok füzetei.

A könyvtár vezetése a stratégiai tervezés során felmérte, hogy az elektronikus információkezelés elterjedése milyen jelentős hatást gyakorol az országgyűlési munkára, valamint azt, hogy az EU-csatlakozásból fakadóan milyen új feladatok hárulnak a törvényhozó testületre. Ezekre a kihívásokra a könyvtár tartalmában és formájában is megújított információs szolgáltatásokkal kívánt válaszolni.

E „válasz” egyik megnyilvánulási formája a Képviselői Kutatószolgálat létrehozása volt, a 2004. év elején. Az új szervezeti egység létrejötté szervesen illeszkedik abba a folyamatba, amely az elmúlt évtizedekben a többi európai, a mai uniós tagországokban működő nemzeti parlamentek hasonló könyvtári szolgáltatásait is életre hívta.

A tevékenység jellemzői, eddigi eredményei

A Képviselői Kutatószolgálat tevékenységét alapvetően meghatározzák

- a kormány által az Országgyűléshez benyújtott féléves törvényhozási tervek;
- a képviselők, bizottságok által benyújtott törvényjavaslatok;
- az állandó bizottságok munkatervei;
- a tematizált, aktuális társadalmi-politikai-gazdasági problémák;
- az egyéni képviselői igények.

Az eddig eltelt, a szolgáltatást bevezető időszakban törvényjavaslatokhoz kapcsolódó *kutatószolgálati jelentések* és a bizottsági meghallgatások információs támogatásához *sajtószemlék*, valamint *forrásszemlék* készültek.

A tevékenység további tervezett műfajai: *választókerületi csoportosításban összeállított statisztikai adatgyűjtemények, kronológiák*, valamint

a *törvényhozás társadalmi és gazdasági hatásait tükröző dokumentumok ismertetése*. A tervezett tevékenységi körhöz tartozik továbbá a törvényhozás aktuális témáihoz kapcsolódó *műhelybeszélgetések szervezése* is.

További jellegzetesség, hogy az e-Parlament programhoz kapcsolódóan a kutatószolgálat számos elektronikus forrást használ fel a háttéranyagok szerkesztéséhez, és az elkészült anyagokat elektronikus formában juttatja el a felhasználókhoz.

A kutatószolgálati szervezet

A Képviselői Kutatószolgálat önálló könyvtári osztályként kezdte meg tevékenységét. Munkatársi gárdája jelenleg hét főből áll. A tervezhető feladatok és a várható igények ismeretében a személyi összetétel kialakításakor fontos szempont volt a szakértelem és a parlamenti kutatási feladatokra való alkalmasság.

A szakmai felkészültség jelenlegi kritériumai: közgazdasági, jogi, politológiai, történelmi, szociológiai, környezetvédelmi, könyvtárosi végzettségek. Alapkövetelmény továbbá az idegen nyelvek és a számítástechnika felhasználói szintű ismerete.

A BC-projekt

A British Council magyarországi igazgatósága és az Országgyűlési Könyvtár együttműködése több mint öt éves múltra tekint vissza. Ennek keretében több szakkiállítást rendeztek az Országházban, majd ezek anyagát országszerte megismertették a könyvtárakkal. A kiállított dokumentumok végül az Országgyűlési Könyvtár állományába kerültek.

A legutóbbi két év együttműködési keretei között egy speciális, a kutatószolgálati feladatokra való felkészülést segítő információcseré is megvalósult. A British Council támogatta a brit Alsóházi Könyvtár kutatószolgálatát és az Országgyűlési Könyvtár munkatársainak budapesti és londoni programjait. A két évre tervezett projekt mindkét fél számára eredményesen zárult.

A Képviselői Kutatószolgálat felavatásának alkalmából az Országgyűlési Könyvtár főigazgatója, *Ambrus János* és *Jim McGrath* kulturális attasé, a British Council magyarországi igazgatója újabb együttműködési megállapodást írt alá.

*Haraszti Pálné*

## Rendezvények az Országos Mezőgazdasági Könyvtárban

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ (OMgK) 2002-ben ünnepelte fennállásának ötvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával épületrekonstrukcióra került sor. 2003-tól új szakmai feladatot is kapott a könyvtár – Közép-Kelet Európa mezőgazdasági kulturális központja lett.

Az átalakítás során az olvasószolgálat (olvasóterem, beíratkozás, kölcsönzés, referenzs) új szintre, az első emeletre költözött. Új raktári szárnyat alakítottak ki az épületben, így sikerült megszüntetni a külső raktárt, és raktározási gondal sem kell szembenézni tíz-tizenöt évig.

A földszinten létesült egy ún. Agrár-szakirodalmi Szolgáltatóház, ahol a mezőgazdasági kiadók könyvei és folyóiratai mellett agrár középiskolai tankönyvek és antikvár könyvek kaphatók. Az Agrárinformációs Pontnál számítógépes információszolgáltatás is igénybe vehető, pl. álláskeresés, pályázatok, agrár-érdekvéviselési szervezetek stb. témában.

A földszinten található két szép konferenciaterem, amelyek a magyar mezőgazdaság két nagy egyéniségének – *Tessedik Sámuelnek* és *Újhelyi Imrének* – a nevét viselik.

Az összesen kétszázhetven fő befogadására alkalmas konferenciatermek mellett kamaratárlatok számára kiállító helyiség is van. (Termeinket bérelni is lehet.)

Könyvtárunk ágazati központként mindig is tartott rendezvényeket – előadásokat, tanfolyamokat – agrár könyvtárosoknak, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete érdeklődő szekciótágjainak, könyvtáros köröknek. A 2002. évi átalakítás után több alkalommal mutattuk be az érdeklődőknek a tevékenységi köreinket, a szolgáltatásainkat, és bemutattuk az új funkcióknak is megfelelő épületet.

Az agrár könyvtárosoknak szóló rendezvényeink egyik ága egy-egy újdonság – CD-ROM vagy on-line adatbázis – bemutatása, illetve tréningje. Ilyen volt nemrég *Az agrárium szakterületét érintő új elektronikus szolgáltatások* című rendezvény, amelynek előadásai voltak:

- A Magyar Mezőgazdasági Bibliográfia internetes és CD-ROM verziója
- A FAO AGRIS adatbázisa építésének és használatának bemutatása
- Az Info Technology Supply Ltd. bemutatása, konzorciális együttműködési elképzelések
- A Proquest Information and Learning elektronikus információszolgáltatásai

Csókos Varga Györgyi előadást tart



1. KnowEurope adatbázis

2. PQ Agricultural Journals teljes szövegű mezőgazdasági folyóiratok

3. Dissertation Abstracts and Digital Dissertations adatbázis

A minden könyvtárost érintő és az érdeklődésükre számot tartható rendezvényeink sorában talán a legutolsó, a márciusi program volt a legjelentősebb, *A könyvtárügy helyzete az uniós csatlakozás küszöbén* címmel. Nagyon tanulságos, élvezetes, színes előadások hangzottak el:

1. *Kovácsné Koreny Ágnes* (EU Magyarországi Delegációja):

A magyar könyvtárügy és az Európai Unió

2. *Benedek Attila* (Európai Tájékoztatási Központ):

Gyakorlati kérdések az Európai Unió tájékoztatással kapcsolatban

3. *Pintér Katalin* (Országgyűlési Könyvtár):

Az Európai Unió letéti könyvtára és szolgáltatásai

Az előadások rövidítve, cikk formájában olvashatók lesznek az *Agrárkönyvtári Hírvilág* 2004/2. számában.

Az agrár jellegű programjaink nem nyugszanak évtizedes hagyományokon. A rendezvényeket témakörök köré csoportosítjuk, ajánló bibliográfiát készítünk az adott témában, kiállítást,

*Bajóti asszonyok kórusa*



esetleg vásárt, kóstolót szervezünk hozzájuk. Csak felsorolásként említem meg az elmúlt másfél év eseményeit.

Agrár-kulturális rendezvénysorozat:

- A magyarság növényei és ételei régészeti-növénytan vizsgálatok alapján
- Reneszánsz herbáriumok és a magyar nyelvű tudományosság születése
- A tápéi gyékényfeldolgozás és gyékényszövés hagyományai. A hozzá kapcsolódó kiállítás: A tápaiak és a gyékény
- A birkagyapjútól a szőnyegig. A hasonló című kiállítás egy hónapig volt látható.

Agrár szakmai rendezvénysorozat:

- „Pannonia Glandifer” Belsőszőlő és meghonosított gyümölcsfajták a Kárpát-medencében
- Gyógyító kincseink (gyógynövények)
- Vidékfejlesztés és uniós csatlakozásunk
- Élelmiszerbiztonság és eredetvédelem
- Környezetvédelem és érdekérvényesítés (levetítettük a tiszai ciánszennyezés utóhatásáról szóló Örökség: egy halász története c. filmet)
- A hazai juhtenyésztés helyzete az Európai Unió kapujában

Vidékfejlesztési rendezvénysorozat:

- Etyek bemutatkozása
  - Bajót bemutatkozása
  - Markaz és a gyöngyösi térség bemutatkozása
- Könyvbemutatók és író-olvasó találkozók:
- A 2003. évi mezőgazdasági könyvhónap keretében *Radics László, Farkas István*, valamint

*Magda Róbert* és *Szűcs István* egy-egy új könyvét mutattuk be

- *Csányi Vilmos* és *Gere Tibor* Gazdasági állatok viselkedése című könyvének bemutatója

- Író-olvasó találkozó, amelyen bemutatkoznak a 2004. évi mezőgazdasági könyvhónap szerzői

- *Wekerle László* A sertés szaporodása és szaporítása című, saját kiadásban megjelent könyvének bemutatója



Önálló kiállításokat, tárlatokat is szervezünk. Ahogy nő az ilyen irányú tevékenységünk ismertsége, egyre több az érdeklődő. Színvonalas művészek szép és értékes alkotásaiban gyönyörködhetünk. Az alkotások zöme megvásárolható, egyre több látogató él is ezzel a lehetőséggel. Íme egy felsorolás az elmúlt másfél év kiállításairól, tárlatairól:

- *Kamarás Kata* keramikusművész, valamint a Hevesi Népművészeti és Házipari Szövetkezet textíliái
- *Bércesi Ilona* agyagszobrász *Purgatórium* című kiállítása
- *Prihoda Judit* képzőművész *Állatokról...* című kiállítása grafikákból és festményekből
- az Altamira Egyesület tagjainak alkotásai
- *Kő Pál* Kossuth-díjas szobrászművész diákjainak alkotásai
- Európai vadábrázolás és vadászat a képző- és iparművészetben (nemzetközi kiállítás)
- *Keresztes Zsuzsa* rongyképesz textilképei
- *Berkésiné Kismarjai Hedvig* grafikus képei
- *Portré 2004* – válogatás a hatvani XIV. Országos Portré Biennále anyagából című kiállítás
- *Pintér István Pál* festőművész *Primavera* című kiállítása

Végül valami más: 2002 és 2003 karácsonya előtt kézműves kirakodóvásárt rendeztünk. Szeretnénk 2004 karácsonya előtt is megismételni, és azt várjuk, hogy hasonlóan sikeres lesz.

Reméljük, hogy e cikk olvasóit is köszönhetjük majd egy-egy rendezvényünkön.

*Benczekovits Beatrix*

*Író-olvasó találkozó az Agrár-Szakirodalmi Szolgáltatóházban*

*Mezőgazdasági könyvhónap, 2004*

*Mezőgazdasági kiadók bemutatkozása*

## Írók-költők a könyvtárban

A gyergyószentmiklósi Városi Könyvtárban sok író, költő fordult meg az elmúlt időszakban. Ez annak is köszönhető, hogy 2003 szeptemberétől a Salamon Ernő Irodalmi Kör (SEIK) az olvasóteremben tartja üléseit. S mivel a SEIK vendégeit a sajátjainknak is tekintettük, ma már elmondhatjuk, hogy Erdély különböző vidékeiről fogadtunk írókat, költőket. Csak néhányat említek közülük: *Ambrus Lajos* Korondról, *Komán János* Maroshévízről, *Tüzes Bálint* Nagyváradról érkezett hozzánk. A SEIK tagjai is több alkalommal olvastak fel saját írásaikból.

Néha, amikor nagyobb közönségre számítottunk, más helyszínt kerestünk az író-olvasó találkozók számára. Így volt ez május 17-én is, amikor a Salamon Ernő Gimnázium dísztermében találkozhatott a közönséggel a Helikon szerkesztőségének három tagja, aki a SEIK és a Pro Libris Könyvbarátok Egyesületének meghívására érkezett városunkba. *Lászlóffy Aladár*, *Szilágyi István* és *Sigmond István* neve nem ismeretlen a magyarországi irodalomkedvelő közönség számára sem. A gyergyószentmiklósi irodalompártolók is számos alkalommal találkozhattak velük a hetvenes-nyolevanas években, aztán tizenöt év szünet következett. Kolozsvár esett túlságosan messze Gyergyószentmiklóstól vagy az utak voltak túlságosan rosszak? Ki tudná ezt megmondani. Most azonban szomjasan ittuk a szót, és éreztük, hogy ők még mindig a mi íróink: verseik, novelláik, regényeik még mindig rólunk és nekünk szólnak.

Május 24-én *László Péter*, a gyergyószentmiklósi főiskola vendégta-

nára volt a Salamon Ernő Irodalmi Kör és a Városi Könyvtár vendége. A mai világban az emberek többsége Keletről Nyugatra igyekszik. Kevesen vannak, akik az ellenkező irányt választják. *László Péter* ez utóbbit tette. Székesfehérvárról érkezett hozzánk, hogy egyetemi tanárként tanítsa az erdélyi fiatalokat. Itt találkozhattak vele először a gyergyóiak és az Erdély különböző vidékeiről érkező főiskolások. Lelkes természetjáró lévén az Erdélyi Kárpát Egyesület tagjai is hamarosan megismerkedhetnek vele, most pedig költőként mutatkozott be.

*László Péter*t a székelyföldi – különösen a gyergyói – táj varázsa vonzotta közénk. Ezt verseiből is érezni lehet. S ahogy mesél, rájövünk: a gyergyói táj szépségeit és titkait jobban ismeri, mint sokan közülünk.

*Bákai Magdolna*  
Városi Könyvtár  
Gyergyószentmiklós

A képen (balról jobbra):  
*Gálné Esztegar Ildikó*,  
a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Irodalmi Kör  
elnöke, *Lászlóffy Aladár*, *Szilágyi István*, *Sigmond István*  
és *Bákai Magdolna*.  
A felvételt *Bajna György* újságíró készítette.









# Külhonzól jelentjük

## Mr. Ulysses Bloom száz éve

**Bloomsday 100,  
Dublin 2004. június 16.  
Rejoyce Dublin 2004!**

Múzsád Parnasszon búcsatangol,  
Kőszívekre hág hiába  
Ájris Ejre volt hazája,  
Nem ujszarnasszi angol.  
(Ulysses, 229. oldal)

Ha az orosz irodalom *Gogol* Köpenyéből bújt ki, akkor *James Joyce*-ról és munkásságáról – túlzás nélkül – mondhatjuk, ma az írek vademecuma. Megörökítette és megteremtette a modern országot, irodalmastul, mindenestül, huszadik századi gondolat- és érzésvilágával, filozófiai világlátásával.

A mai Dublin ezer szállal kötődik hozzá, és minden asszociációs lehetőséget fel is használ a művelt közvélemény. Pedig Joyce maga minden közéleti ambíciót nélkülözött, nem tartott igényt közönségre sem. Belső elhivatottságból írt, és nem vállalt közösségi feladatokat, ami eléggé meglepő, hiszen ezek az évek az ír „ébredés” és „reneszánsz” meghatározó évei voltak.

Tehetséges és érzékeny ember lehetett, ihletője és minden írásának színtere: Dublin, amit 1904 júniusában hagyott el, hogy aztán – kevés látogatástól eltekintve – a kontinensen éljen és alkosson élete végéig. Úgy tartotta, ha Dublint egyszer egy katasztrófa elpusztítaná, az Ulysses alapján újra felépíthetnék. A mai utazó lépten-nyomon erre utaló emlékekkel szembesül. Az Ulysses majdnem ezer oldalas regénye, ami olyan nagy hatással volt a század regényírás technikájára (*Kafka* és *Proust* mellett) egyetlen nap történetét meséli el a „létezés” töredezett tükrében.

*Ez a nap: 1904. június 16.* Ez a kitüntetett nap egyébként házasságkötésének napja, és ezután nem sokkal szinte örökre elhagyta Dublint. A közkeletű anekdota humoros csattanójával élve



és azt illusztrálva, miszerint: „Írország tökéletes hely arra, hogy ne itt éljen az ember!”

Ma a város minden olyan pontján, ahol a főszereplők egyike, Mr. Bloom megfordult e regénybéli napon, szép, domborított, a járdába süllyesztett réztábla emlékeztet arra, hogy a regény hányadik oldalán történik róla említés. Emellett szinte minden nagyobb esemény, program kapcsán hivatkoznak rá. (Legutóbb egy parlamenti felszólalásban hallottam!) Érdekes módon lett része a nemzeti „kettős tudatnak”, hiszen művei 1960-ig – állítólagos obszcenitásuk miatt – be voltak tiltva Írországban, ma azonban a nemzeti kulturális és gondolati örökség meghatározó részei.

Több évtizede megünneplik június 16-át, ez az ún. *Bloomsday*, ami az idén különösen nagy-szabású, ezt kívánja a százéves évforduló.

Az ünneplés, csakúgy, mint a regény, Dublintól délre, a Wellington admirális által kialakított, Napóleon elleni védelmi erődrendszer egyik építményében, az ún. Martello-toronyban (az építész neve) indul – kezdjük mi is ezzel Ulysses napját. A torony (Sandycove) kétszintes belső terét múzeumnak használják, ahol sok családi fénykép és használati tárgy társaságában Joyce-relikviák és műveinek különleges kiadásai is megtekinthetők.

Itt, a toronyban folytatódik a tizenöt éve megkezdett tradíció, miszerint *Barry McGovern* szí-  
nész (reggel kilenc és délután négy óra között)



felolvas a regényből. Az idén A küklopsz című fejezetre kerül sor.

Mára az ünnepek már túlnőtték a napot, és több napos sorozattá álltak össze, igen változatos programlehetőségeket kínálva.

Vasárnap, június 13-án tízezer résztvevővel rendeznek *ünnepi reggelit* – Leopold Bloom úr, hirdetési ügynök bolyongásának kezdetét ünneplendő – az O’Connell sugárúton, ami a belváros központi helye. Az előadók és a kisebb színpadok szereplői Edward-kori ruhákban jelennek meg, és a menü természetesen főleg belsőségekből áll, Bloom veseputingját idézve. Mr. Bloom magyar származású zsidó, nagyapját Szombathelyen még Virágnak hívták, ami érdekesen kerül a képbe és kínálja irodalmi kapcsolatok lehetőségét a két nemzet között. Ekkor Joyce már több mint egy évtizede Triesztben élt, valószínűleg innen került ez a szál a történetbe, mert egyébként minden meghatározó szereplő és történet Joyce korábbi, dublini éveiből származik.

„Hazám morális történetének egy fejezetét akartam megírni. Azért választottam Dublint, mert úgy láttam, ez a város a paralízis központja” – írta a Dublini emberek című novella-gyűjteményéről 1906. május 5-én kelt levelében a kiadójának, *Grant Richards*nak. A különleges művészi biztonsággal megszerkesztett novella-fűzér azonban csak igen sok nehézség árán jelenhetett meg végül 1917-ben, nem kis mérték-

ben *Yeats* személyes közreműködésének eredményeképpen. Ő ismertette meg, *Ezra Pound*dal, aki Párizsban kiadta több művét, és ezzel szinte bevezette Joyce-t a világirodalomba, megnyitva a londoni kiadó ajtaját is. Joyce korábban költemények és kisebb tárcák szerzőjeként persze ismert volt már Dublinban, valamint közismert volt zenei hajlama és jó énekhangja is. 1904 májusában harmadik lett az Ír Zenei Fesztiválon a tenorok között. Felesége, Nóra, mindig is zenei pályára buzdította. Nagy műveltségű, képzett, hat nyelven beszélő, szemlélődő típusú ember volt, akit hányatott ifjúsága ellenére igen jó nevelésben részesítettek, főleg jezsuita tanárai. Igényes, tájékozott és nagy tudású ember volt, ami minden alkotásából sugárzik.

A *Dubliners* (Dublini emberek) azonban nem keltett botrányt megjelenésével, jószerezvel észre sem vették, pedig ez már érett és nagyszerű irodalmi alkotás. Ennek egyik novellájából nőtt ki az *Ulysses* megírásának ötlete is. Megírásakor aligha lehetett sejteni, hogy ilyen hatással lesz a huszadik századi regényírás művészetére. Ahogy *Sükösd Mihály* fogalmaz: „hősköltemény is, paródia is. Az *Ulysses* minden jelenete, alakja, eseménye persziflázs, a regény mégsem az adott állapotú világ szatírja.” A szereplők ábrázolásmódja, a joyce-i tudatábrázolás, a szabad asszociációs technika alkalmazása különleges atmoszférát ad a regénynek, és nagyon nehezen olvashatóvá teszi. Erről vall a századik évfordulóra kiadott kötetben huszonhárom ma élő és alkotó költő és prózaíró, akik különböző kontextusban arról szólnak, mikor tették az első kísérletet Joyce olvasására, ez mikor, milyen mértékben és hogyan sikerült nekik, illetőleg hogyan és milyen mértékben hatott rájuk a joyce-i szöveg. (James Joyce : *Bloomsday Magazin*, 2004. *Back to the page: Celebrating the text*. p. 26 – 47.). A huszonharmadik az emlékezők sorában a költő *George Szirtes*.

*Szentkuthy Miklós* mesteri fordítása, nyelvi játékaik és leleménye közel hozzák és követhetővé teszik az *Ulysses*t, angolul (nem anyanyelvűeknek) nagyon nehéz olvasmány.

2003. szeptember 27-ei számában a *The Irish Times* közzétett egy ötven tételes listát, kérve olvasóközönségét, hogy az elmúlt háromszáz év sikeres regényei közül válassza ki a legfontosabb tízet. Az *Ulysses* került az első helyre, az Ifjúkori önarckép pedig a második lett, míg *Oscar*

*Wilde* (Dorian Grey arcképe) csak az ötödik a ranglistán.

A százéves évforduló előkészületei már hónapokkal ezelőtt megkezdődtek, iskolai felolvasó és beszélgető estek formájában arra téve kísérletet, hogy az ifjúságot is megismertessék Joyce alkotói technikáival.

A közszolgálati rádióban március óta rendszeresen vannak Joyce-szal kapcsolatos felolvasó és irodalmi estek, műveinek dramatizált változatai hallhatók, illetve zenei műsorok is szép számmal, amelyeknek zenei anyaga kapcsolódik az életműhöz. Ez azért nem erőltetett, mert aki csak kevéssé is ismeri alkotásait, tudja, milyen nagy jelentősége van műveiben a zenének. (A Dublini emberek *Holtak* című novellája például Nóra egy fiataalkori, Galway-i emlékére épít, *Az aughrimi leány* című balladára, de „Mindennél zene volt!” – így reflektál a hangulatokra Mr. Bloom is.)

A nap folyamán több sétát és körutazást is szerveznek Joyce dublini színterein a James Joyce Kulturális Központ munkatársai, akik részint önkéntesek, részint a múzeumnak a Joyce családhoz tartozó munkatársai, este pedig a Monto nevű városrészben, a volt piros lámpás negyedben zárul a program. Az *Ulysses* tizenötödik fejezete dramatizált, párbeszédese formában íródott, amit a Firestation Művészársulat ad elő.

A napi séták Joyce életének színterein szerveződnek és Leopold Bloom lábnyomait követik. A távolabbi célpontokhoz emeletes buszokon szerveznek körutazásokat, így Joyce szülőhelyére, a Brighthon Square-re, illetve Sandycoveba és a Glasnevin temetőbe.

Este számos egyéb látványosság hívogatja a nagyrédeműt: különleges fény és hangjátékra készülnek a Spire oszlopánál (a volt Nelson-emlékmű helyén), többfelé utcai színpadok vagy utcabál szerepelnek a programban.

Az ünnepségeket a művészetekért, sportért és turizmusért felelős minisztérium támogatja, részben szervezi és reklámozza. A centenáriumi prog-



ramsorozat összefoglaló címe sokatmondó, Joyce nevének játékos változatával él: *Rejoyce*, ami az angol rejoice, azaz örvendezik ige szellemes változata. Ezt valahogy úgy lehet lefordítani, hogy „örvendjünk újra Joyce-szal!”, hiszen nekünk az nem mondana semmit, hogy „joyce-oljunk újra” – hacsak nem a tréfa kedvéért, egy eszterházys fordulattal.

Az örömnünpre a Nemzeti Könyvtár igazi különlegességekkel készül, június 15-én nyitják meg a *James Joyce és az Ulysses a Nemzeti Könyvtárban* című kiállítást a könyvtár legújabb szerzeményeinek közzétételével. A Sotheby aukciósház közreműködésével a könyvtár – a Nemzeti Örökségi Alap támogatásával – 12,6 millió fontsterling értékben megvásárolta *Alexis Leontól* (Joyce titkárának a fiától) azokat a leveleket, jegyzeteket és egyéb kéziratokat, amelyek bepillantást engednek az író alkotási folyamatába, és amelyeket

most először láthatnak az érdeklődők, valamint a szakemberek. A joyce-i örökség megértését szolgáló egyéb dokumentumokat állítanak még ki, valamint az egyik mellékteremben az *Ulysses Szküllá és Kharüdisz* című epizódjának filmváltozatát vetítik további két rövidfilm kíséretében.

A *Nemzeti Fotóarchívumban*, új helyén, a Temple bar egyik impozáns épületében megnyílt a *Dubliners* (Dublini emberek) című kiállítás, mely *J. J. Clarke* gyűjteményére alapozva a várost és a karaktereket eleveníti fel. A *Nemzeti Film Intézetben* pedig június 21. és 25. között bemutatják a Joyce-szal kapcsolatos legújabb elkészült filmeket, így a Bloom címet viselő adaptációt is (rendező: *Sean Walsh*).

Az 1967-től rendszeresen megrendezett Joyce-szimpoziumra ez évben Dublinban kerül sor. A tizenkilencedik konferenciát számos szaktekintély, nemzetközileg elismert kutató és akadémikus részvételével tartják meg június 12. és 19. között, és közel ezer résztvevőre számítanak.

Bobok Beáta

## Az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2003. évi közhasznúsági beszámolója

Az Informatikai és Könyvtári Szövetséget (IKSZ) a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 22. §-ának /3/ bekezdése alapján a Fővárosi Bíróság 1999. december 28-ai végzésével 1998. január 1. napjától közhasznú szervezetté sorolta át. Az Informatikai és Könyvtári Szövetség tevékenységét alapszabálya és szabályzatai alapján végzi, a hatályos jogszabályok előírása szerint.

### Az Informatikai és Könyvtári Szövetség közhasznú tevékenysége

#### I. Szervezeti élet

A szövetség a közhasznú szervezetté nyilvánítás folyamán elfogadott új alapszabály szerint működik.

Az elnökség és a képviselő-testület fontosnak tartja, hogy a tagság a legújabb szakmai információkat minél előbb megismerje, szakmai vitákat folytasson róluk, ennek megfelelő színteret biztosítson az országos, regionális és helyi keretekben. A szövetség a tárgyévben két alkalommal tartott közgyűlést.

Először május 16-án az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK), ahol tisztújításra került sor.

A közgyűlés elfogadta Zalainé dr. Kovács Éva elnök jelentését a szövetség 2002. évi munkájáról, és szakmai programként meghallgatta az OSZK informatikai főigazgató-helyettese, Horváth Ádám által tartott előadást, Az Országos Széchényi Könyvtár digitalizálási tervei, programja címmel.

A tisztújító közgyűlés dr. Fodor Pétert, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) főigazgatóját választotta meg elnöknek. Alelnök lett Kiss Gábor, a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyv-

tár igazgatója és Virágos Márta, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatója. Az elnökség további tagjai: Ambrus János, az Országgyűlési Könyvtár főigazgatója, Egyházy Tiborné dr., a Veszprémi Egyetem Könyvtárának igazgatója, Szlatky Mária, a budapesti Közép-európai Egyetem Könyvtárának igazgatója és Venyigéné Makrányi Margit, a tiszaujvárosi Derkovits Gyula Művelődési Központ és Városi Könyvtár könyvtárvezetője.

Második alkalommal – december 12-én – a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban tartotta közgyűlést az Informatikai és Könyvtári Szövetség. Az ülésen Dippold Pétert, a Könyvtári Intézet igazgatóját választották meg az elnökség új tagjává, miután Venyigéné Makrányi Margit a tagságáról – a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár igazgatói pályázatának elnyerése miatt – lemondott. A közgyűlés döntött a 2004. évi tagdíjakról is, valamint dr. Fodor Péter tájékoztatást adott a szövetség munkájáról. Meghívott vendégként Kovács Kálmán informatikai és hírközlési miniszter tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást, Az információs társadalom és a könyvtárak címmel.

Az elnökség kiemelten foglalkozott az áfa-törvény változásával, és az áfakörbe tartozó könyvtárakat érintő hátrányokkal. Eredményesen lobbizott az áfa kompenzációs alap létrehozásáért az Országgyűlés Kulturális Bizottságánál és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumánál (NKÖM), együttműködve a Könyvtári Főosztállyal.

A 2003. év nyarán az elnökség intenzív lobbitevékenységet folytatott. Tárgyalt az NKÖM, az Oktatási Minisztérium (OM), az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM), valamint a Belügyminisztérium (BM) vezetőivel. A megbeszélések eredményesek voltak, sikerült a tárcák figyelmét felhívni a könyvtárak kínálta lehetőségekre, a működés nehézségeire, a fejlesztések fontosságára.

Az elnökség és a képviselő-testület rendszeresen tartott ülést. Az elnökség öt alkalommal gyűlt össze, míg a képviselő-testület hatszor ülésezett. A tagozatok belső ügyrendjük alapján végezték munkájukat.

A szövetség 237 tagja az alábbi tagozatokban tevékenykedik:

- Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat
- Megyei Könyvtári Tagozat
- Városi Könyvtári Tagozat
- Munkahelyi Könyvtári Tagozat
- Baranya Megyei Tagozat
- Bács-Kiskun Megyei Tagozat
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tagozat
- Csongrád Megyei Tagozat
- Fejér Megyei Tagozat
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat
- Kisalföldi Tagozat
- Tolna Megyei Tagozat
- Vas Megyei Tagozat
- Veszprém Megyei Tagozat
- Zala Megyei Tagozat

A *Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat* február 20-án tartotta első szakmai napját az európai uniós pályázatokról. Koreny Ágnes, az EU Magyarországi Delegációjának információs referense hasznos tudnivalókban bővelkedő előadást tartott Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának szerepe a csatlakozásra való felkészítésben címmel. Zongor Attila, a Kultúrpoint Iroda vezetője tovább folytatta a sort, miközben Információnyújtás, tanácsadás a pályázó intézmények részére címmel az iroda munkáját mutatta be. Tormássy Zsuzsanna a Külügyminisztérium könyvtári programjáról beszélt, végül pedig a résztvevők tehetek fel kérdéseket az előadóknak. A rendezvény nagyon hasznos és sikeres volt. Novemberben a könyvtárosképzés megújításának szükségességéről rendeztek vitanapot. Az előadók között köszönthették Szövényi Zsoltot, az OM Felsőoktatási Főosztályának vezetőjét, Barátné Hajdu Ágnes tanszékvezető főiskolai tanárt (Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar), Murányi Pétert, a Berzsenyi Dániel Főiskola (BDF) tanszékvezető főiskolai docensét, Pálvölgyi Mihály főiskolai docensét (BDF), Sebestyén Györgyöt, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara (ELTE BTK) tanszékvezető egyetemi docensét. A rövid expozék után élénk vita alakult ki. A gyakorló könyvtárosok egyetértettek azzal, hogy a képzést meg kell újítani, a mai követelményekhez kell igazítani. Egybehangzóan állították a hozzászólók, hogy a képzés mai struktúrája nem követi az igényeket, a friss diplomáso-

kat újra kell „képezniük” a foglalkoztató könyvtáraknak. Vita alakult ki arról is, hogy a bolognai folyamatban hol lenne jó helyen az informatikus-könyvtáros képzés, hisz jelenleg is némely helyen a természettudományi karon, másutt a bölcsész-képzésen belül van. Javasolták, hogy tovább kellene foglalkozni a témával, a könyvtárosok adjanak javaslatokat a képzés átalakításához, összegezzék a képzéssel szembeni elvárásokat. A tagozat vezetőinek személyében változás állt be, a korábbi vezetők lemondása után a tagság Fonyó Istvánnét, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem - Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME-OMIKK) főigazgatóját választotta meg tagozatvezetőnek.

A *Megyei Könyvtári Tagozat* az elmúlt évben is két ülést tartott, az elsőt márciusban, Debrecenben, ahol megvitatták a megyei könyvtárak helyzetét és az Informatikai és Könyvtári Szövetség várható feladatait. A másodikra október 21–22-én Agárdon került sor, ahol a testület szakterületenként áttekintette a Könyvtári Intézet tevékenységét, és foglalkozott a Nemzeti Kulturális Alapprogram (NKA) pályázatainak tapasztalataival. A tagozat elfogadta dr. Fodor Péter elnök indítványát arról, hogy az IKSZ – elsősorban a megyei könyvtárak hálózati kapcsolataira számítva – kössön együttműködési megállapodást a Regionális Fejlesztési Holding Rt.-vel a kistérségek területfejlesztési, pályázati, európai uniós információval való ellátása érdekében. Az együttműködés megkötésére 2003. december 17-én került sor Budapesten, a FSZEK-ben. A regionális értekezletek 2004 tavaszán kerültek lebonyolításra.

A tagozat a beszámolási időszakban intenzíven foglalkozott az áfatörvény módosítása miatt előállt finanszírozási problémával, amely elsősorban a nagyobb könyvtárakat érinti.

A tagozat által delegált kollégák folytatták szakértői közreműködésüket a különböző munkacsoportokban. A beszámolási időszakban két intézmény élén történt igazgatóváltás: Miskolcon Környei Lászlóné dr. utóda Venyigéné Makrányi Margit lett, Veszprémben pedig Halász Bélát követően dr. Praznovszky Mihályt nevezték ki könyvtárigazgatónak.

Miután Kiss Gábor két cikluson át vezette a tagozatot, mandátuma lejártakor új képviselőt választottak Pallósiné Toldi Márta személyében.

A *Városi Könyvtári Tagozat* április 8-án gyűlt össze az OSZK-ban a Kultúra – települések –

könyvtárak – finanszírozás összefüggései az európai uniós csatlakozás tükrében című tanácskozárra. Pető Ivánnak, az Országgyűlés Kulturális és Sajtó Bizottsága elnökének A kulturális terület finanszírozása, támogatása az uniós csatlakozás küszöbén című előadása nagy érdeklődést váltott ki a hallgatóságban. A következő téma, a települési önkormányzatok intézményfinanszírozási gondjairól, nem kevésbé volt izgalmas. A csatlakozás következtében a szakma előtt álló, várható kihívásokról Skaliczki Judit, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztályának vezetője beszélt. Végül Ramháb Mária, a kecskeméti Katona József Könyvtár igazgatója vázolta a városi könyvtárak szerepét, lehetőségeit egy térségi könyvtári ellátási modellben. Az előadásokat vita követte a megjelentek aktív részvételével.

A Városi Tagozat képviselője több fórumon képviselte az Informatikai és Könyvtári Szövetséget. A tagozat tagjai részt vállaltak a kiküldött anyagok véleményezésében, javaslatokat továbbították az elnökségnek.

A beszámolási időszakban változás történt az IKSZ Városi Tagozatának élén. Venyigéné Makrányi Margit visszalépése után a tagozat Csirmazné Cservenyák Ilonát, a mezőkövesdi Városi Könyvtár igazgatóját választotta meg, aki egy alkalommal hívta össze a tagokat, amikor az alapszabály várható módosítását és a dunántúli összekötő megválasztását tárgyalták meg.

A *Munkahelyi Könyvtári Tagozat* 17 intézményt tart nyilván tagjai között. A tagozathoz tartozó könyvtárak többsége ma már nem munkahelyi könyvtárként működik. Közkönyvtári szolgáltatásokat nyújtó, nyilvános közművelődési könyvtárak lettek, területi feladatokat látnak el, szerepelnek a nyilvános könyvtárak jegyzékén.

Különösen fontos, hogy az IKSZ segíti a szakmai információkhoz való gyors hozzájutást, a hatályos és a készülő törvények, rendeletek, jogszabályok megismertetését, értelmezését. A tagozaton belül az információtovábbítás megoldott. Aktuális ügyekről, szakmai információkról levélben, illetve egyre több helyen e-mailben kapnak tájékoztatást a tagok. Hasznosnak tartják az aktuális feladatok megoldására létrehozott munkabizottságokat, igénylik az időszerű témákkal foglalkozó országos konferenciákat.

2003-ban egy összejövetelt tartottak a FSZEK-ben, ahol találkoztak dr. Fodor Péterrel, az IKSZ új elnökével, aki ismertette a szövet-

ség programját. Újraavasztották a Munkahelyi Tagozat vezetőjét Pádár Lászlóné személyében, és megtekintették a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat.

Fontosnak tartják az együttműködést más könyvtárakkal, így elérhető, hogy ne párhuzamos tevékenységet végezzenek, hanem bővítsék, színesítsék a könyvtári ellátást, ezzel is erősítve a könyvtárak státusát. Ennek megvalósításában továbbra is kérik az IKSZ támogatását.

A *Bács-Kiskun Megyei Tagozat* 2003. december 15-én egyhangúlag újra megválasztotta Ramháb Máriát a tagozat vezetőjének. Jelenleg a tagozatnak 15 városi, 11 nagyközségi és egy egyéb könyvtári tagja van. Több alkalommal tartottak tagozati ülést, melyek kiemelt témája volt az IKSZ 2003. évi jelentősebb érdekképviseleti munkája. Több miniszteri, államtitkári megbeszélésen a tagozat vezetője személyesen is részt vett, segítve a közös munkát. A tagozat megtárgyalta az NKÖM által működtetett regionális könyvtári ellátási munkabizottság Bács megyei vonatkozásait, az IHM e-Magyarország programját, lehetőségeit.

Kiemelten foglalkoztak a szakfelügyelet tapasztalataival, átgondolták a kistéleplési könyvtári ellátás korszerűsítésének lehetőségeit. Kiterjesztették az Európai Információs Pont szolgáltatásait egészen a kistéleplésekig. Foglalkoztak a Liga Szakszervezeti Könyvtár megszüntetésével, segítséget ajánlva fel nekik – jelenleg alapítványi formában működnek tovább. Nagy sikert aratott a Könyvtárba mentem – gyere utánam elnevezésű akció. Rendszeresen részt vettek a szövetség ülésein, az ott elhangzottakat továbbították és megvitatták.

A *Kisalföldi Tagozat* 2003 novemberében megújította működési szabályzatát. A tagozatot november-től-novemberig egy-egy könyvtárigazgató képviseli. A tagozat városi könyvtár tagjai megállapodtak abban, hogy informatikai fejlesztéseiket összehangolják, és ilyen irányú érdekeik érvényesítésére közösen lépnek fel. Informatikai fejlesztésre közös pályamunkát és cselekvési tervet dolgoztak ki.

A *Vas Megyei Tagozat*nál az elmúlt év novemberében új képviselőt választottak Mecseriné Doktor Rozália személyében. Adottságaikat figyelembe véve néha több, néha kevesebb könyvtár bevonásával igyekeztek véleményezni a jogszabálytervezeteket, a könyvtárak életét befolyásoló egyéb döntés-előkészítéseket.

A városi könyvtárak színes, de szélsőségektől sem mentes rendszerben meghatározó szerepe van az IKSZ-nek, melynek egyébként az új szervezeti felépítése több lehetőséget hordoz a korábbiaknál. Permanens feladatnak tekintik az Összefogás és az Internet Fiesta rendezvényeibe való bekapcsolódást, koordinálást Vas megyében, valamint a Könyvtári Levelező/lap terjesztését. Igyekeznek eleget tenni az IKSZ alapvető célkitűzésének, hogy minél szélesebb körben képesek legyenek elfogadtatni e kultúrákövetítő intézményt helyi szinteken is. Összefogásuk néhány közös pályázatban, illetve pályázati lehetőségre való felhívásban is megvalósult.

A *Szolnok Megyei Tagozat* könyvtárai elsődlegesen a megyei könyvtár által szervezett szakmai programokon találkoznak. A szorosabb együttműködés régiós szinten valósul meg: könyvtárközi kölcsönzés, szakmai tapasztalatszerzés, közös rendezvények (pl. NKA-támogatással a Nagykunság-projekt).

A *Tolna Megyei Tagozat*nak 9 könyvtár a tagja. A tagozati rendezvényeket általában a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) megyei szervezettel és a megyei könyvtárral közösen szervezik, tekintettel az egyszemélyes könyvtárakra – így találkozásaik gyakran kötődnek könyves ünnepekhez. 2003-ban két tagozati ülést tartottak: június 20. és 22. között valamennyien részt vettek a Völgységi Könyvfesztiválon, Bonyhádon. A második tagozati ülésen, november 19-én Dombóváron, a kistérségi ellátórendszer működési feltételeinek megteremtéséről, a térítéses szolgáltatások rendszerének kidolgozásáról, olyan szolgáltatási formákról tanácskoztak, amelyek csökkenthetik a kistélepeleken élők információs hátrányait. A tagozat tagjai elektromos levelezés útján és telefonon szinte napi kapcsolatban állnak egymással.

A *Veszprém Megyei Tagozat*nál is képviselőváltásra került sor, Kertész Károly lemondása után Utassy Istvánné, az Ajkai Városi Könyvtár és Múzeum igazgatója lett a megyei tagozat elnöke. Beszámolója leginkább az addig eltelt időszak gondjait tükrözi, amelyek egyaránt érintik a napi működés problémáit és a távlatos fejlesztési elképzeléseket.

A *Zala Megyei Tagozat* a beszámoló időszakában külön ülést nem tartott. A tagozatvezető, valamint az IKSZ alelnöke, Kiss Gábor részt vettek az elnökségi és képviselő-testületi üléseken, gondoskodtak a tagozat tagjainak tájékoztatásáról, az

IKSZ programjainak Zala megyei megvalósításáról. A tagozatvezető intézményének technikai lehetőségei 2004-ben várhatóan megjavulnak, s a stabil internetkapcsolat segítségével egyszerűbb és gyorsabb lesz az információáramlás.

A *Csongrád Megyei Tagozat* 2000-ben alakult, 5 városi könyvtár részvételével. A tagozat munkájába bevonják a megye jelentősebb önállóan működő nyilvános könyvtárait is, melyekkel elsősorban e-mailben tartják a kapcsolatot. A könyvtárak részletes tájékoztatót kapnak az IKSZ képviselőtestületi üléseiről, megvitatják és véleményezik az ott felmerült szakmai kérdéseket, javaslatokat dolgoznak ki.

2003 kiemelkedő eseménye a 120 éves Somogyi-könyvtárban megrendezett Összefogás a könyvtárakért rendezvénysorozat. A központi rendezvényhez kapcsolódtak a megye települési könyvtárai is. Az IKSZ szakmai napjain rendszeresen részt vesznek.

A *Fejér Megyei Tagozat* munkáját most is a kölcsönös tájékoztatás és segítségnyújtás jellemezte. Több továbbképzésen és szakmai tapasztalatcserén vettek részt.

## II. Rendezvények, szakmai napok

A szövetség 2003 márciusában is csatlakozott a nemzetközi Internet Fiestához. Elsősorban szervezésben és a könyvtárak minél tömegesebb részvételének biztosításában vállalt szerepet. Az Internet Fiesta célja, hogy az internethasználatot népszerűsítse, ezzel is segítve az állampolgárok felkészítését a tudás társadalmában való aktív részvételle.

Az Összefogás a könyvtárakért című akciót 1995-ben indította el az IKSZ. Azóta az ország egész területén hagyománnyá vált ez a rendezvénysorozat, amely a társadalom figyelmét a könyvtárakra irányítja. 2003-ban a megalapításának századik évfordulóját ünnepelt szegedi Somogyi-könyvtárban zajlott le a már hagyományos nyitókonferencia, október 6-án, Tudásalapú társadalom – esélyegyenlőség – könyvtár címmel. A termet teljesen megtöltő közönség előtt Prazsák Gergő szociológus, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium főtanácsadója az információs társadalomról, Koncz Erika, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma helyettes államtitkára a tárca kulturális stratégiájáról, Bódi György, a Miniszterelnöki Hivatal főosztályvezetője a Nemzeti Civil Alapprogramról és Szőkefalvi-Nagy Erzsébet, a



vendéglátó intézmény igazgatója a jubiláló könyvtárról beszélt.

A hagyományoknak megfelelően e program keretében került sor a Rádiós Vasárnap rendezvényeire Hiller István kulturális miniszter részvételével, aki az Év Könyvtára címet is itt adta át a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtárnak.

A DAT 2003. évi konferenciája során december 10-én tartott könyvtári szakmai nap megszervezésében fővédnökként vállalt szerepet az IKSZ. A nap témája a digitális könyvtár volt, Digitális tartalmat mindenkinek címmel.

### III. Továbbképzések

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség a megalapításától fogva rendkívüli jelentőséget tulajdonít a korszerű vezetési, szervezési, ellenőrzési és marketingmódszerek elterjesztésének a magyar könyvtárak körében. Az új szemlélet meghonosítása érdekében évről évre újabb tréningeket és tanfolyamokat szervez a könyvtárosoknak. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk közeledtével a minőség kérdése egyre inkább előtérbe került nemcsak az iparban, de a szolgáltatások területén, így a könyvtáraknál is. A szövetség az elmúlt években megvalósított könyvtári menedzsment és marketing tréningjeire alapozva 1999-ben már szervezett minőségbiztosítási tréninget, melyet 2003-ban is megrendezett.

A megjelent 1/2000. (I. 14.) NKÖM képzési rendelet kapcsán az IKSZ benyújtotta akkreditáltatásra a minőségmenedzsment tanfolyamot 120 órás keretben, felsőfokú továbbképzésként. Az NKÖM Könyvtári Akkreditációs Bizottsága 2001 novemberében a tanfolyamot akkreditálta. 2003-ban az akkreditált tanfolyam mind a négy modulján részt vehettek az érdeklődő kollégák.

A tanfolyamokon eleinte sokszorosítással készült segédanyagot kaptak a résztvevők. Felmerült azonban annak az igénye, hogy ezeket az anyagokat a napi munka során, rendszeresen használni szeretnék a könyvtárakban, ezért az IKSZ a Veszprémi Egyetemi Kiadóval közösen megjelentette a minőségmenedzsment kérdéseivel foglalkozó tankönyvet, Minőségmenedzsment a könyvtárban címmel. A könyv elméleti részét Skaliczki Judit és Zalainé Kovács Éva írta, az esettanulmányt, amely egy minőségbiztosítási projekt gyakorlati megvalósítását mutatja be, Ramháb Mária készítette. Így 2003-ban a tanfolyam résztvevői már a kibővített, újabb kiadást kaphatták kézhez.

## IV. Kapcsolatok

Az IKSZ tovább erősítette kapcsolatait a szakmai szervezetekkel, a Magyar Könyvtárosok Egyesületével az együttműködés szorosabbá és hatékonyabbá vált. Miután mindkét szervezet új elnököt és részben új vezetőséget választott 2003-ban, aktuálisnak látott az 1995-ben kötött együttműködési megállapodás megújítása. A két vezetőség többszörösen egyeztetette az új megállapodás szövegét, s a decemberi közgyűlés felhatalmazta az elnökséget az együttműködési megállapodás aláírására.

A szövetség az elmúlt évben is részt vett a különböző szakmai szervezetek és fórumok munkájában:

- a Magyar Kulturális Szövetség elnökségi és választmányi ülésein és közgyűlésén,
- a Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Kollégiumának munkájában,
- a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány kuratóriumában
- a Szinnyei-díj kuratóriumában,
- a Magyar Tartalomipari Szövetség elnökségében,
- a Könyv, Könyvtár Könyvtáros szerkesztőbizottságában,
- az Informatikai Érdekegyeztető Fórum nonprofit tagozatának,
- a Publica Magyarországnak,
- a MOKKA-nak és
- az EOQ MNB-nek a munkájában.

## V. Egyéb tevékenység

Az IKSZ véleményezte a kulturális törvényt követő jogszabályok koncepcióit, képviselői dolgoztak az Országos Dokumentumellátási Rendszer működését segítő bizottságban, a határon kívüli magyar könyvtárakat támogató bizottságban, a könyvtárosképzés és a továbbképzés kérdéseivel foglalkozó bizottságban, melyet az MKE-vel közösen működtet, és a szerzői jog könyvtári alkalmazása kapcsán fölmerülő problémák kezelésére létrehozott bizottságban. Az Internet világában a szerzői jog újabb problémákat vetett fel, ezek megoldásán, a törvényi szabályozásnak a könyvtári használathoz is igazodó befolyásolásán az INFORUM-on belül létrejött munkabizottságban külön is dolgoztak az IKSZ képviselői.

A szövetség továbbra is kiadja a Könyvtári Levelező/lap című szakmai folyóiratot, amivel az

a célja, hogy az aktuális információk a lehető leggyorsabban és a legszélesebb körben juthassanak el a könyvtárakhoz, Magyarországon és a határon kívül is. Emellett fórumot is biztosít a könyvtárosoknak a tapasztalatcserére, szakmai problémák megvitatására. A lap kiadását a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatja, ezért lehet az árát a könyvtárak számára még elfogadható szinten tartani.

*Dr. Fodor Péter*  
elnök

## **Közhasznúsági jelentés a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 2003. évi tevékenységéről**

Az 1935-ben alapított Magyar Könyvtárosok Egyesülete (továbbiakban MKE) az egyesületről szóló 1989. évi II. törvény értelmében bejegyzett országos hatáskörű szervezet. 2002. március 15-étől a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi törvény alapján regisztráltan közhasznú szervezetként látja el feladatát. A Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. törvényben foglaltaknak megfelelően teszi kötelességét, él az őt megillető jogokkal.

Az MKE tevékenységét az alapszabályban megfogalmazottnak megfelelően végzi a hatályos jogszabályok figyelembevételével, céljainak megvalósítása során az alábbi területeken (Khtv. 26.§ c.): tudományos tevékenység, kutatás; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés; kulturális tevékenység; a kulturális örökség megóvása; a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének javítása; a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

### **A Magyar Könyvtárosok Egyesülete közhasznú tevékenysége**

#### **1. Szervezeti élet**

Az egyesület területi, szakterületi és testületi szervezeti keretek között végzi munkáját. A jelen-

leg működő tagszervezetek az alapszabály függelékében rögzítettek. 2003-ban az egyesületen belül nem szűnt meg és nem alakult új tagszervezet. Az MKE taglétszáma az elmúlt évben növekvő tendenciát mutatott, a belépők száma emelkedett, bizonyítva az egyesület nyújtotta programok, szolgáltatások magas színvonalát és szükségességét, a nyitottság elvének fontosságát. A tudatos szervezésen túl segítette a növekedést az uniós felkészülés történelmi szituációja, a szakma progresszivitásának, a közös ügynek a demonstrációja.

Az elmúlt év elejéig az MKE tagszervezetei és küldöttközgyűlése elvégezték tisztújító feladatukat, így a 2003. évben a következő négyéves ciklust megújult szervezeti vezetőségekkel, elnökséggel, új elnökkel kezdte az egyesület. A főtitkári funkciót azonban sem a tisztújítás során, sem év közben nem sikerült betölteni. A tagszervezetek által delegált tanács tagjai megválasztották elnöküket. A küldöttközgyűlés egyhangúlag elfogadta a 2002. évi közhasznúsági jelentést.

A már létező munkabizottságok sora kibővült a szervezet egyik elnökségi tagja által szervezett és vezetett kommunikációs bizottsággal. A munkacsoport tagjait az egyes tagszervezetek delegálták.

Az MKE elnöksége éves munkaterv és ütemterv alapján végezte munkáját. Rendszeresen, többnyire havonta tartotta üléseit, tevékenységét jól szolgálta a levelezőlista. A tanács az elmúlt év során kétszer ülésezett, véleményét, javaslatait emlékeztető formájában juttatta el az elnökséghez.

Az egyesület vezetésének a beszámolási évben a titkárságon több személyi kérdést kellett megoldania. A személyi változtatások egy része a dolgok természetes rendjéből fakadt, mint az ügyvezető titkár nyugdíjba vonulása, más része a jobb, hatékonyabb működés érdekében történt. Így személycserére volt a 4 órás alkalmazás és a könyvelői munka területén, és a már jelzett 8 órás (ügyvezető titkár) státusnál is. A megnövekedett pályázati írási, szponzori kapcsolattartási feladatok, a bővülő szolgáltatások szükségessé tették szakértő foglalkoztatását. Ennek megfelelően az egyesület 1 fő szakértőt foglalkoztat az év második felétől.

Az év folyamán az elnökség folytatta adminisztrációs teendőinek, az iroda működésének racionalizálását, ezen belül továbbvitte a nyilvántartások megreformálását, többféle adatbázist hozott létre (pl. pályázati nyilvántartások, kiadási nyilvántartások – nem azonos a könyvelői nyilvántartással). Az utóbbiakat feltöltötte ada-

tokkal az információk jobb átláthatósága, végcélként a tagság jobb információellátása érdekében. Telekommunikációs eszközparkját új fax vásárlásával korszerűsítette.

Az egyesület irat- és dokumentumtára naprakész, abba – a személyiségi jogok figyelembevételével – bárki betekinthez, az ügyrend által szabályozott hozzáférési rend betartásával.

## 2. Szakmai munka, rendezvények

Az MKE mint országos civil szakmai szervezet a 2003. évi működése során tovább folytatta munkáját az alapszabályban meghatározott területeken, középpontba állítva az európai uniós felkészülés szabta szakmai feladatokat. Ennek jegyében részt vett az NKÖM könyvtári stratégiájának megvalósítása érdekében létrehozott munkacsoportok munkájában. Az egyesület törekvései, cselekvési programja harmonizálnak a könyvtári stratégia koncepciójával. Az MKE rendezvényein markánsan jelent meg a társadalmi nyilvánosság, a kommunikációs stratégia fontossága.

Az egyesület kiemelkedő, éves nagy szakmai seregszemléje a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtárban megrendezett 35. vándorgyűlés volt.

A központi témát megjelenítő cím (A könyvtár – kapu a világra) később a szakmában sokak által hivatkozott szlogenné vált. A rendezvényt Hiller István kulturális miniszter nyitotta meg, jelenléte az eseményen a könyvtárügy elismerését jelezte, illetve annak a kormányzati deklarációnak a figyelembevételét, mely szerint az információs társadalom egyik alapintézménye a könyvtár. A 2003. évi rendezvény elérte célját. Sikeresen irányította rá a média és azon keresztül a társadalom figyelmét a könyvtárakra és a könyvtárosokra, a könyvtári szolgáltatások sokszínűségére.

A vándorgyűlés egy évtizede alkalmas fóruma a kárpát-medencei magyar könyvtárosok találkozójának. Az a tény, hogy a rendezvény plenáris ülésére elfogadta az egyesület meghívását Szabó Vilmos, a határon túli magyarsággal foglalkozó hivatalos felügyelő államtitkár, mutatja, hogy e területen is kibővült a társadalmi párbeszédben részt vállaló állami intézmények száma. A vándorgyűlés ajánló mondatai között szerepelt és egyértelmű igényként jelentkezett, hogy a határon túli magyar könyvtárosokat az MKE vonja be a vándorgyűlések tartalmi előkészítésébe, kérjen előadókat a különböző szekciók témakörében.

A nagy látogatottságnak örvendő programok között említendők a Budapesti Könyvfesztivál Könyvtáros Klub rendezvényei annak ellenére, hogy a korábban megszokotthoz viszonyítva nem volt ideális a klub működéséhez biztosított helyszín. A szervezési nehézségekhez képest jó hangulatú, fontos előadásoknak, könyvbemutatóknak lehettek élvezői a látogatók. A program tematikája (Olvasáskultúra – könyvpolitika, A digitális közvagyon és a könyvtárak szerepe a Magyar Információs Társadalom Stratégiája megvalósításában, A nekünk való időről – kerekasztal-beszélgetés, A könyvtárosok kézikönyve V. kötetének bemutatása) a szakmán belül és azon kívül a XXI. század fejlődési/fejlesztési irányaira és egyben nagy ellentmondásaira hívta fel a figyelmet. A problémáktól függetlenül az egyesület kapcsolatai tovább erősödtek a könyvkiadókkal, és a fesztivál újabb demonstrációja volt – nemcsak a könyvtáros látogatók szemében – a kulturális területen tevékenykedők együttműködésének, a partnerség jelentőségének.

A Kommunikációs Bizottság kezdeményezésére az egyesület az elmúlt évben ismét megjelent a nagy sajtóvisszhangot kapott Civiliádán. Az országos rendezvény része volt az európai uniós felzárkóztatási civil programcsomagnak. A nonprofit szektor kiállításán az MKE-nek módja nyílt a társadalom szélesebb köre számára megjeleníteni közhasznú tevékenységét. A rendezvényre készült szórólapok széleskörűen informálták az érdeklődőket a célokról, szolgáltatásokról, hazai és nemzetközi kapcsolatokról, elérhetési adatokról.

Az MKE tagszervezetei a központi rendezvények mellett maguk is szerveztek egy vagy többnapos konferenciákat a könyvtári stratégia, benne a kistérségi dokumentumellátás, az uniós felkészítés, a tartalomszolgáltatás-digitalizálás, a települési könyvtárak esélyegyenlősége, az információs társadalom, a helyismereti gyűjtemények stb. témakörökben. A határon túli magyar könyvtárosokkal való együttműködést középpontba állító konferenciák, egyéb rendezvények száma, sikere jelzi az MKE ez irányú tevékenységének szükségességét.

## 3. Az oktatási-képzési tevékenység

Az MKE elnöksége által 1999-ben létrehozott oktatási-képzési munkacsoport 2000 elejétől az Informatikai és Könyvtári Szövetség (továbbiakban IKSZ) kezdeményezésére a két szervezet kö-

zös testületeként működött. 2003-ban a munkacsoport vezetője, az egyesület elnökségének tagja a mindkét szervezetnél lezajlott tisztújítás miatt kezdeményezte a testület újjászervezését. Az IKSZ a felvetéssel egyetértve megtette a szükséges lépéseket. Az MKE elnöksége részéről nem fogalmazódott meg személycserére utaló javaslat, a korábbi ciklusban megválasztott munkatársakat bízta meg továbbra is az egyesület álláspontjának képviselőjével e területen. Az átalakulás csak 2004 elején fejeződött be, az IKSZ ekkorra jelölte ki delegált tagjait. A munkacsoport még a régi felállásban rendkívül komoly munkát végzett: 2003 szeptemberében véleményezte a „NAT – 2003” vitaanyagot, közelebbről annak a könyvtári informatika követelményrendszerére, fejlesztési feladataira vonatkozó részét. Folyamatosan foglalkozott a felsőoktatás reformjával, az ún. bolognai folyamattal, azaz a kétciklusú képzés 2006-ra tervezett bevezetésével kapcsolatos tennivalókkal. A hivatalos verziót illetően megfogalmazta kétségeit a képzés további sorsáról, folyamatosan hangoztatta álláspontját, mely szerint az informatikus-könyvtárosképzés legyen direkt bemenetű alapképzés, legyen eurokonform, ne a magyar nyelv és irodalom képzési ágba sorolják be és így tovább. E kérdéskörben együttműködött a 2004. évi fórum előkészítésében. Az ülésekről készített emlékeztetőt, illetve adott esetben a munkacsoport állásfoglalását a testület megküldte az IKSZ és az MKE elnökségének, valamint az NKÖM könyvtári osztályának.

A képzés másik nagy területén az akkreditált képzési formák sokszínűsége alakult ki állandóan bővülő és szükséges kínálattal. Az egyesület az NKÖM továbbképzési projektje nyújtotta lehetőségek ellenére sok tagjának finanszírozta részarányosan tanfolyami továbbképzését.

#### 4. Kommunikációs tevékenység

Az MKE kommunikációs stratégiájának megjelenítésében fontos szerepet visz a 2003-ban megalakult Kommunikációs Bizottság. Tevékenysége sokoldalú és szisztematikus. Működésének sok, kézzelfogható eredményét könyvelheti el az egyesület. A külső és belső kommunikáció érdekében megújította az MKE honlapját, ahol a központi információk mellett megjelentek a tagszervezetek hírei, információi is. Ismét megjelent a Hírlevél azon tagtársakra gondolva, akik számára nem elérhető az elektronikus hírforrás. A terv

szerinti komplex promóciós csomag első elemeként elkészült az egyesületet bemutató szórólap, az uniós csatlakozás jegyében szervezett Civiliáda rendezvényen az egyesület célkitűzéseit, tevékenységét prezentáló kiállítással jelent meg. A könyvtárosok személyi kommunikációjának fejlesztésére összeállította egy hetes tréningjének programját. Nagy szerepet játszott a vándorgyűlés sajtótájékoztatójának megszervezésében, aminek eredményeként rendkívüli nyilvánosságot kapott a könyvtarostársadalom, a könyvtárügy maga.

#### 5. Nemzetközi kapcsolatok

Az egyesület nemzetközi szakmai szervezetekkel fenntartott kapcsolatai két szervezethez kötődnek, az IFLA-hoz (Könyvtári Egyesületek és Intézmények Nemzetközi Szövetsége) és az EBLIDA-hoz (Könyvtári Információs és Dokumentációs Egyesületek Európai Irodája). Bár a két szervezet folyamatos évi munkájában – anyagiak híján – állandó képviselője továbbra sincs, mindkét szervezet konferenciáján az MKE 2003-ban is képviseltette magát. Az ott gyűjtött tapasztalatok, személyes kapcsolatok jól szolgálják az együttműködést, amely különösen fontos számunkra az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk során.

Az IFLA olyan globális fórum, amelyen hosszú évtizedek óta részt vesznek a magyar szakemberek. Az IFLA konferenciáját, sorrendben a hatvankilencediket, tavaly Berlinben rendezték meg. Az egyesület részéről hét fő vett részt a rendezvényen. A részvétel finanszírozásához nagyban hozzájárult az NKÖM és a Goethe Intézet. A konferencia címe alapján a fő téma A könyvtár mint hozzáférési pont: média – információ – kultúra volt. A szervezet nyilvánvaló célja az volt, hogy demonstrálják szerte a világon: a könyvtárak magas szinten képesek megfelelni az új kihívásoknak: az információ szolgáltatásának, elhelyezésének fontos központjai mind a helyi, mind a nemzetközi közösségek vonatkozásában.

Az EBLIDA a könyvtárak és levéltárak hivatásos lobbiszervezete az EU-ban. Küldetése az érdekkijárási és a megfelelő politikai véleményformálás az Európai Parlamentnél és az Európai Bizottságnál, a Régiók Bizottságában, a Miniszterek Tanácsában és a felsorolt EU intézményeken kívül az Európa Tanácsnál, valamint más releváns nemzetközi politikaformáló intézményeknél. Az EBLIDA működésének legfőbb terei 2003 fo-

lyamán az információs társadalom kialakításában: a szerzői és a szomszédos jogok; az élethosszig tartó tanulás; a könyvtárak és a levéltárak mint a kulturális örökség megőrzésének helyei, szerepük a tudás társadalmában; a könyvtárak és a levéltárak kereskedelmi szempontjai, ezek képviselete a WTO és a GATS tárgyalásokon. Az EBLIDA szervezetének az MKE a csatlakozási folyamat során „csak” társult tagja volt. Az elmúlt két évben az MKE-t és az IKSZ-et közös megbízott képviselte ezen a fórumon.

A Bibliothek und Information Internationalal ápolott kapcsolatoknak köszönhetően újabb kettő-négy hetes németországi ösztöndíjas utakra nyílik lehetősége két MKE-tagnak. 2003-ban – a fogadó fél körülményei miatt – csak szervezőmunkára került sor, a tanulmányút 2004 folyamán valósul meg.

## 6. Kapcsolattartás a határon túli könyvtárosokkal

Az MKE közhasznúsági tevékenységének egyik területe a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység. Hasonlóan más területekhez ez is változásokon megy keresztül. Lassan megszűnnek a kapcsolattartás formális elemei, átadják helyüket érdemi szakmai kérdések megvitatásának. Az együttműködések, a meghívások mindkét oldalról tartalmi jellegűek. A magyar könyvtárügy uniós csatlakozására történő felkészülésének tapasztalatait nagy érdeklődéssel hallgatták a határon túli kollégák, az egyesület tagszervezetei pedig sok rendezvényi meghívással igyekeztek ezt megosztani. Ezt a törekvést az NKÖM és az MKE egyaránt támogatta. Az NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztálya a határon túli magyar könyvtárosokat évek óta támogató programjának megvalósításában igényli szervezetünk képviselőjének jelenlétét. Az egyesület képviselőjén keresztül javaslatot tett a pályázatkiírás témáira, részt vett a pályamunkák értékelésében, az éves pénzügyi keret elosztásában. A tárca projektje az elmúlt év során egymillió forinttal járult hozzá a határon túli kollégák részvételéhez a szakmai rendezvényeken.

## 7. Az egyesület képviselete, kapcsolatrendszere

Az MKE elnöksége az elmúlt évben áttekintette kapcsolatrendszerét, eddigi együttműködéseit.

Tovább erősítette kapcsolatait a könyvtári szakmai szervezetekkel. Az IKSZ-szel közösen előkészítette új együttműködési szerződését. Az egyetemi könyvtárakat képviselő Egyetemi Könyvtár-igazgatók Kollégiumával és az OM megfelelő felsőoktatási szerveivel egyik alelnökén keresztül tartotta a kapcsolatot. Az egyházi könyvtárak egyesületével kiegyensúlyozott volt a viszonya. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületével új alapokra helyeződött a kapcsolat. A tárca érdekegyeztető ülései alkalmat adtak a KKDSZ, a kultúra és az egyéb közgyűjteményi szféra képviselőivel is szorosabb kapcsolat kiépítésére, ápolására, a közös lobbizásra.

A társadalmi párbeszéd hangsúlyozottan volt jelen az egyesület elmúlt évi tevékenységében. Az MKE kapcsolatot keresett és kedvező fogadtatásra talált az Esélyegyenlőségi Hivatalban (könyvtárosi részvétel szakértői munkákban, dokumentumok kidolgozásában; esélyegyenlőségi információk megjelentetése a könyvtári szolgáltatás részeként stb.), az OM-ben, a határon túli magyarsággal foglalkozó hivatalban, a MEH társadalmi kapcsolatok államtitkárságán és az NIIF irodán (könyvtárak bevitele a közhálóra), az Informatikai és Hírközlési Minisztériumban, a megyei közgyűlések elnökeinél. Nem utolsó sorban említendő, hogy megerősödött az egyesület korábban is jó partnerkapcsolata az NKÖM-mel és a szakma intézményeivel.

A könyvtári osztállyal (ma már főosztály) kétoldali megbeszélések során egyeztetett stratégiát, vitatott meg aktuális könyvtárügyi kérdéseket. Az egyesület véleményezte az érdekeltségnövelő támogatásról, valamint a szerzői jogról szóló jogi dokumentumokat, szót emelt a létszámleépítések ügyében, a dokumentumok áfa-visszatérítésének megszüntetése kapcsán stb. Hagyományosan példás az együttműködés az OSZK-val, amit csak erősít a Könyvtári Intézettel kialakított, nagyon konstruktív munkakapcsolat.

Az elnökség tagjai a múlt évben is részt vettek különböző szakmai szervezetek és fórumok munkájában. Az Országos Könyvtári Kollégium tagjaként mandátumát végigvitte a szervezet korábbi elnöke. Több, szakmai kitüntetést odaítélő kuratóriumban végeztek munkát az egyesület megbízottai. Állandó taggal képviselteti magát a szervezet a nemzeti kulturális örökség minisztere által adományozott Széchényi Ferenc- és Szinnyei József-díj, a Bibliotéka Emlékérem kuratóriumában. Az

elnökség szervezte meg az első ízben tavaly átadott Füzéki-díj emlékérem kuratóriumát és az ünnepséget.

Az MKE, közelebbről a tagszervezetek javaslatára alapján adta át 2003-ban (mint minden évben) az NKÖM művészeti főosztályának vezetője a Fitz József-díjat a szakmai és esztétikai szempontból legsikeresebbnek ítélt öt könyv kiadójának.

Az MKE és az IKSZ által alapított, „Az év ifjú könyvtárosa” címet és a vele járó elismerést a vándorgyűlésen adta át a kuratórium elnöke. Az MKE alelnökén keresztül képviselteti magát a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros szerkesztőbizottságában.

## 8. Gazdálkodás.

### Az egyesület működését biztosító anyagi források

Az egyesület céljai megvalósításához az alábbi pénzügyi források álltak rendelkezésre.

A tervezhető bevételekhez sorolhatók az egyéni és testületi tagok által fizetett tagdíjak és költségvetési támogatások.

A tagdíjak a költségvetés bevételi ágának 11,4%-át tették ki 2003-ban. Bár ez az arány a 2002. évhez képest (10%) javulást mutat, összességében a tagdíjbevétel kis mértékben (152 000 Ft-tal) az előző évi alatt maradt. A 2001-ben megfogalmazott tagdíjreform pénzügyi kihatását a tagszervezetek gazdálkodásában szükséges ellenőrizni, elemezni, és ennek eredményét a tagdíjfizetési rendszer tervezett módosításakor figyelembe venni.

A költségvetés bevételi oldalának gerincét az NKÖM-höz és az OM-hez benyújtott pályázatok révén kapott támogatások képezték. Ezek a bevételek biztosították 2003-ban is az MKE költségvetési stabilitását és tették lehetővé az egyesület alapvető céljainak teljesítését azzal együtt is, hogy ezek összege a szigorúbb költségvetési politika már érzékelhető következményeként elmaradt a 2002. évitől.

Különösen a második félévi gazdálkodásban okozott átmeneti fizetési gondokat az a helyzet, hogy a 2003. június 30-án elnyert NKÖM támogatás (3 750 000 Ft) a számlára csak november 21-én érkezett be, a kötelezettségek pedig az év korábbi szakaszaiban folyamatosan keletkeztek.

A korábbi évekhez képest jelentéktelen bevételi forrásnak számított a Miniszterelnöki Hivatalhoz benyújtott pályázaton nyert támogatás. A Nemzeti Civil Alapprogram törvény megalkotásával a pályázati rendszer ebben a szférában a 2004. évre teljesen átalakult.

A támogatás jellegű forrásokat egészítették ki a nem tervezhető bevételek. Ezek közül az első helyen említendő (súlyuknál, jelentőségüknél fogva) az NKA-hoz benyújtott pályázatok révén megszerzett támogatások, amelyek a központi, illetve tagszervezeti rendezvények kiadásait fedezték. A 2003. évben szép eredményt ért el a szervezet: az NKA tavaszi és őszi pályázatain összesen 15 pályázat nyert. Az őszi pályázaton elnyert összegek kiutalása azonban csak a 2004. évben történt meg, így az pénzügyileg a 2004. évet fogja érinteni. A 2003 őszi Fővárosi Önkormányzat Civil Szervezetek és Társadalmi Kapcsolatok Bizottságától pályázaton elnyert működési támogatás ugyancsak a 2004. pénzügyi évben realizálódik.

Az szája 1%-ából 2003-ban befolyt bevétel felhasználásáról a tanácsal történő konzultáció után dönt majd az elnökség.

Az MKE gazdálkodási rendjének korszerűsítése érdekében részben adminisztratív, részben a gazdálkodási tevékenységet érintő változások történtek.

Adminisztratív változást jelent a könyvelés gépesítése: a hagyományos főkönyvi nyilvántartás helyett november 1-jétől számítógépes program segíti a munkát. Természetesen a rendszerbe visszamenőleg a teljes 2003. év pénzügyi adatai bekerültek, így az naprakész és sokféle visszakeresési szempont szerint felhasználható.

A megkezdett reformot folytatva a szigorúbb és fegyelmezettebb gazdálkodási rend kialakításához áttekinthetővé kell tenni – a tagszervezeteket is magába foglalóan – az MKE egészének pénzügyi helyzetét, gazdálkodását. Ehhez a 2003. gazdasági év lezárása után az elnökség a tagszervezetektől is egységesen kéri be a legalapvetőbb gazdálkodási adataikat.

A forrásbővítést a pályázati lehetőségek fokozottabb kihasználásával kívánja az egyesület eredményesebbé tenni: a működéshez és a megrendendő programokhoz a központi költségvetési és önkormányzati forrásokon kívül uniós és egyéb források igénybevétele szükséges.

*Bakos Klára*  
elnök

1	9	6	7	2	1	0	8	9	1	1	2	5	4	1	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Statistikai számjel vagy adószám (cekk számlaszám)

Az egyéb szervezet megnevezése: Informatikai és Könyvtári Szövetség

Az egyéb szervezet címe: 1054 Budapest, Hold u.6.

## EGYSZERES KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT BESZÁMOLÓJÁNAK MÉRLEGE

2	0	0	3
---	---	---	---

 ÉV

adatok E FT-ban

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
1.	A. Befektetett eszközök (2-4. sorok)	1.243		994
2.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	374		245
3.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	869		749
4.	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK			
5.	Forgóeszközök (6-9. sorok)	1.860		3.903
6.	I. KÉSZLETEK			
7.	II. KÖVETELÉSEK	168		103
8.	III. ÉRTÉKPAPÍROK			
9.	IV. PÉNZESZKÖZÖK	1.692		3.800
10.	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN (1.+5. sor)	3.103		4.897
11.	C. Saját tőke (12.-16. sorok)	3.001		4.862
12.	I. INDULÓ TŐKE / JEGYZETT TŐKE	3.490	- 990	2.500
13.	II. TŐKEVÁLTOZÁS / EREDMÉNY	30	+ 990	501
14.	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
15.	IV. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGBŐL (KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGBŐL)	3.146		6.370
16.	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL	- 3.665		- 4.509
17.	D. Tartalék			
18.	E. Céltartalékok			
19.	F. Kötelezettségek (20.-21. sorok)	102		35
20.	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
21.	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	102		35
22.	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN (11.+17.+18.+19. sor)	3.103		4.897

Keltezés: Budapest, 2004. május 26.

T.1715/B.r.sz. - 1 - AB Nyomatvány - Kamipress



*[Handwritten signature]*

Az egyéb szervezet vezetője  
(képviselője)

1 9 0 0 0 8 9 5 9 9 1 9 3 3 1 0 1

Statistikai számjel vagy adószám (csekkszámlasszám)

Az egyéb szervezet megnevezése: MAGYAR KÖNYVTÁROSON EGYESÜLETE

Az egyéb szervezet címe: 1054 BUDAPEST, HOLD U. 6.

**EGYSZERES KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK  
KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT BESZÁMOLÓJÁNAK MÉRLEGE**

**2 0 0 3 ÉV**

adatok E FT-ban

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
1.	A. Befektetett eszközök (2-4. sorok)	1931		1552
2.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK			
3.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	1931		1552
4.	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK			
5.	Forgóeszközök (6-9. sorok)	3004		5096
6.	I. KÉSZLETEK			
7.	II. KÖVETELÉSEK	178		165
8.	III. ÉRTÉKPAPÍROK			
9.	IV. PÉNZESZKÖZÖK	2826		4931
10.	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN (1.+5. sor)	4935		6648
11.	C. Saját tőke (12.-16. sorok)	4935		6439
12.	I. INDULÓ TŐKE / JEGYZETT TŐKE	1894		4935
13.	II. TŐKEVÁLTOZÁS / EREDMÉNY	3041	0	-245
14.	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
15.	IV. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGBŐL (KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGBŐL)		3041	1749
16.	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL			
17.	D. Tartalék			
18.	E. Céltartalékok			
19.	F. Kötelezettségek (20.-21. sorok)	0		209
20.	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
21.	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			209
22.	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN (11.+17.+18.+19. sor)	4935		6648

Keltetés: Budapest, 2004. 05. 10.

T.1715/B.r.sz. - 1 - AB Nyomtatvány

*[Handwritten Signature]*  
Az egyéb szervezet vezetője  
(képviselője)

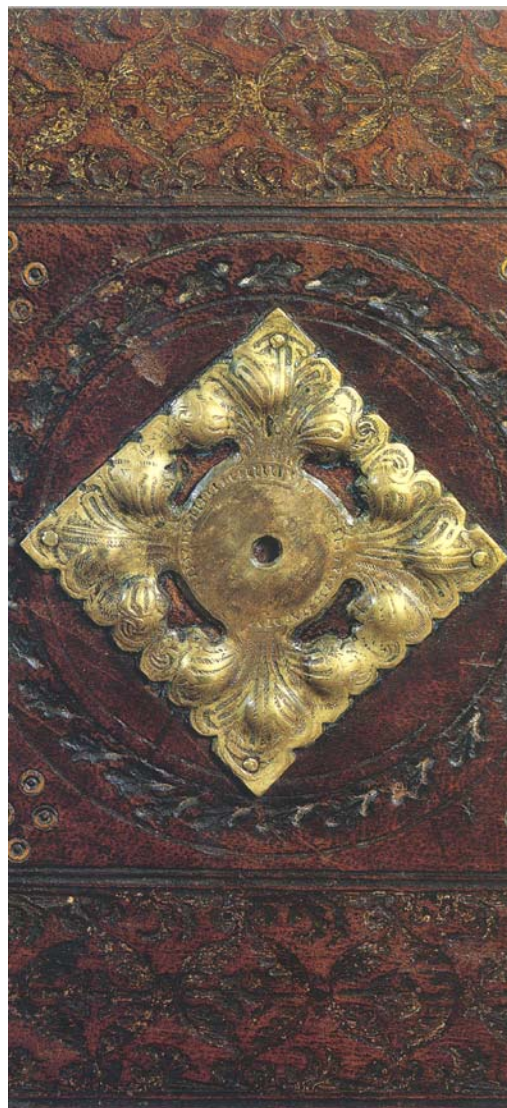


# Könyvtári rendezvények, események

A Magyar Helikon sorozatot bemutató sajtótájékoztatót tartott június 4-én, a 75. ünnepi könyvhét keretében a Helikon Kiadó, az Országos Széchényi Könyvtár, az Alföldi Nyomda és a Blende Bt. a BM Duna Palota Széchényi termében. (Jobbra: a rendezvény díszes meghívója.)

Háromnapos könyvhétvégét szervezett az Óbudai Társaskör az Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata Óbudai Nyár c. rendezvénysorozata keretében június 4–6. között. (Lent.)

Az ELTE Egyetemi Könyvtár válogatott szerb vonatkozású ritkaságaiból nyílt kiállítás május 26-án. Az 1804. évi szerb felkelés 200. évfordulójára rendezett kiállítást *Dr. Dejan Janca*, Szerbia-Montenegro rendkívüli és meghatalmazott nagykövete és *Boross Jenő*, a magyar Külügyminisztérium helyettes államtitkára nyitotta meg. (Jobbra lent: a kiállítás meghívója.)



*Nincs más ésszerű nevelés, mint mintaképnek lenni; ha másképp nem megy, hát elrettentő mintaképnek – ez az Einsteinőtől származó gondolat a vezérfonala a Fordulópont legújabb füzetének.*



## Három biblia

### Ötvös László hasonmás kiadásai

Él Debrecenben egy nyugalmazott református lelkipásztor, Ötvös László. Túl a hetvenen is irigylésre méltóan tevékeny: verseskötetei, egyháztörténeti tanulmányai jelennek meg, kiállításokat, összejöveteleket szervez, számos egyesületnek aktív tagja, a Népi Írók Baráti Társasága kelet-magyarországi csoportjának vezetője – hogy csak néhány példát említsünk szerteágazó munkásságából. Minket, könyvtárosokat mégis a bibliakutatás terén elért eredményei, közelebbről a most bemutatandó hasonmás kiadásai érdekelhetnek leginkább.

Széles körben ismert, hogy a magyarországi bibliakiadás kezdetei a reformáció hazai térhódításával esnek egybe. Az első magyar nyelvű szövegeket – pontosabban egyes részleteket – a protestáns prédikátorok és tipográfusok tették közzé. Majd a tizenhatodik század végén megszületett a jeles gönci református lelkész, Károli (vagy Károlyi) Gáspár teljes fordítása, a közeli településen 1590-ben kinyomtatott Vizsolyi Biblia. Mai szemmel nézve szinte hihetetlen hatást gyakorolt a teológiai gondolkodásra, a magyar nyelv és irodalom fejlődésére, az olvasási kultúra terjedésére. Szerb Antal szavaival: „a régi magyar nyelv Károlyi bibliája által vált a nemzeti műveltség konstans, termékeny és eleven részévé.” Nagy mérete, magas ára és a kezdetleges vándornyomda csaknem elkerülhetetlen technikai hibái miatt csakhamar szükségessé váltak az újabb, korrigált és olcsóbb kiadások, amelyek egyúttal a szöveg finomítására is alkalmat teremtettek. A katolikus restauráció (közismertebb megnevezéssel: az ellenreformáció) előretörése azonban többnyire az országhatáron kívülre kényszerítette ezeket a szellemi és nem kis részben anyagi vállalkozásokat, nem egyszer a külföldi mecénások támogatása tette lehetővé kivitelezésüket.

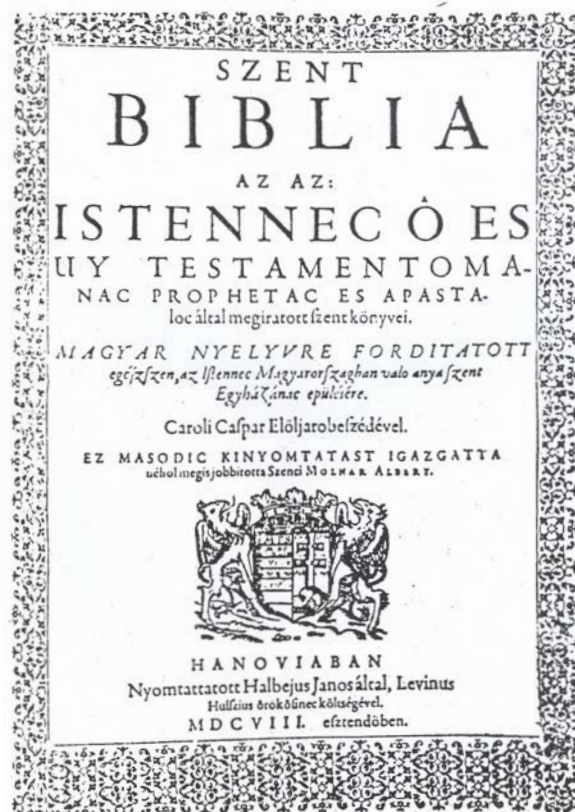
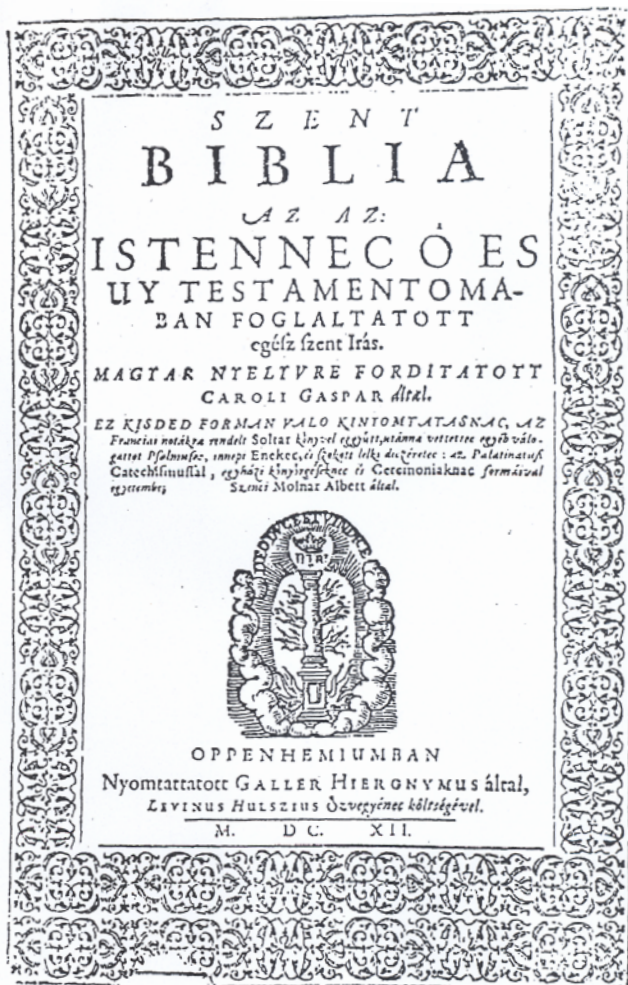
A németországi magyar nyelvű bibliák sorában kiemelkedő hely illeti meg a Hanauban 1608-ban, majd Oppenheimben 1612-ben az eredeti-

hez hasonlóan *Szent Biblia...* címmel megjelent változatot. Mindkettőt a kora újkori magyar költészet és a magyar református teológia egyik meghatározó személyisége, Szenci Molnár Albert gondozta. A nyugat-európai és a magyarországi tudományosság közötti szoros kapcsolatok kiépítésén fáradozó református pap fiatal korában Göncön segédkezett a Szentírás könyveinek átültetésében. Német földön mestere szándékait és az itthoni hívők igényeit szem előtt tartva egy viszonylag könnyen kezelhető, sokak számára elérhető és helyesen értelmezhető bibliát kívánt közrebocsátani. Hozzáfűzte a kivételes esztétikai színvonalat képviselő, 1607-ben bevégzett zsoldárfordításait, valamint az egyházi élet két alapvető dokumentumát, az Institutiót és a Heidelbergi Kátét is. Az ún. Hanai Biblia az összöveg, a Károli-fordítás második, javított kiadása, közepes formátumban. Később Oppenheimba hívták tanítani, ahol nyomdafelügyelői teendőket is ellátott. Ekkor, az itteni officinában rendezte sajtó alá a magyar biblia újabb, lényegében a hanait megismétlő, valamelyest kiigazított és néhány ünnepi énekkel, imával kibővített, de jóval kisebb alakú, praktikusabb variánsát. Ezt is, azt is sokan forgatták, és féltve őrizték, ennek ellenére ma már alig néhány példány lelhető fel belőlük; természetesen mindegyik nagybecsű könyvészeti érték.

Hosszú idő, közel négy évszázad elteltével értek meg a feltételei annak, hogy a magyarországi református egyház és az európai könyvkultúra történetének ezek a nevezetes emlékei hasonmás kiadásban újból közkinccsá váljanak. Ötvös László odaadó buzgalommal, példás ügyszeretettel és hozzáértéssel munkálkodott a nemes gondolat megvalósításán. Noha kétségkívül számottevő háttér – amit ő kiemelendőnek tart – a bibliatudomány és bibliafordítás híres debreceni műhelye, a sikerben vitathatatlan személyes érdemei vannak. A közölt listák tanúsága szerint erőfeszítéseit a Magyarországi Református Egyház, az egyházkerületek és más testületek, szervezetek, önkormányzatok támogatták; a történelmi tudnivalókat is tartalmazó ajánlásokat Bölcskei Gusztáv, a zsinat lelkészelnöke írta. Az ún.

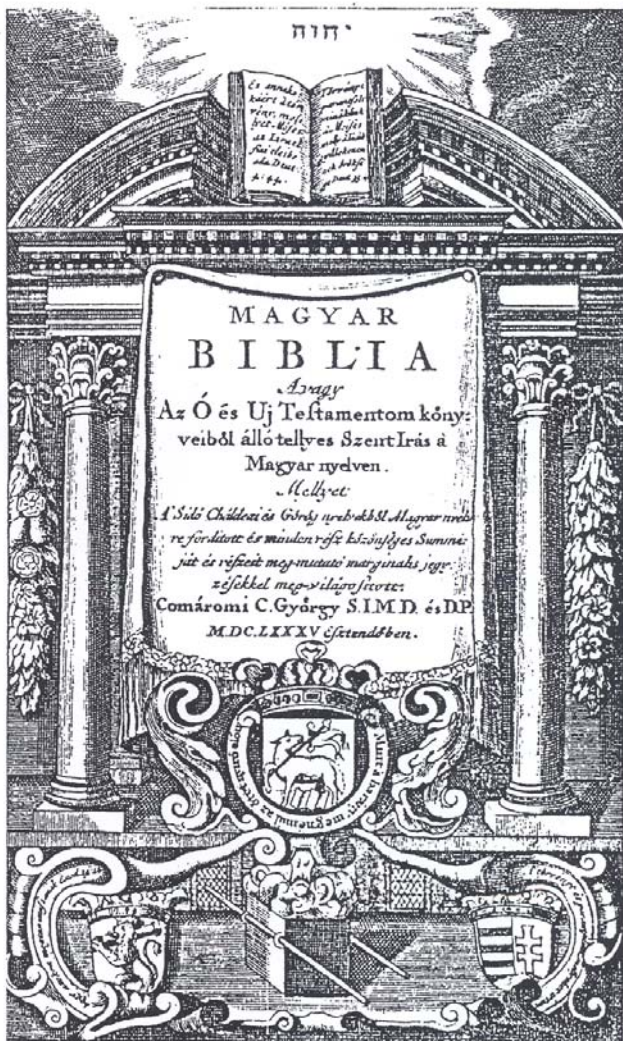
Hanau Bibliát 1998-ban, a vaskosabb, ún. Oppenheimi Bibliát 2002-es impresszummal (valójában 2003-ban) a Vizsolyi Alapítvány Kuratóriuma adta közre; az előbbi a debreceni Alföldi, az utóbbit a Karcagi Nyomda állította elő (a kolofonban felsorolt egyéb közreműködőkkel együtt). Ötvös László kezdeményezése az országhatáron túl is kedvező visszhangot váltott ki, főleg a világban szétszórta élő magyar reformátusok között, de a bibliatudomány más nyelven publikáló művelői körében is. Egyik bizonyítéka ennek, hogy a két kötet a Nemzetközi teológiai könyv című sorozatban látott napvilágot.

Akárcsak 2000-ben a még nem említett harmadik hasonmás. (A kiadó és az ajánló személye szintén azonos.) Komáromi Csipkés György kevésbé ismert, jórészt önálló szellemi alkotásnak minősülő, különös sorsú fordításáról van szó. A tizenhetedik század második felének kiváló, mérsékelt puritán elveket valló református prédikátora debreceni kollégiumi professzor és lelképásztor, elmélyült hitvallás-magyarázó, elkötelezett hitvitázó volt. A Vizsolyi Biblia egyik



elsterjedt, amszterdami kiadására támaszkodva készítette el 1653 és 1668 között hű és teológiailag alapos, ugyanakkor olvasmányos és magyaros fordítását. Több mint másfél évtizeddel később – már halála után – fogtak volna hozzá a közzétételéhez, Szenci Molnár Albert zsoldárával kiegészítve, de 1685-ben csak a rézmetszete címlapot nyomtatták ki. Ugyanis éppen ekkor jelentette meg Misztótfalusi Kis Miklós Németsalföldön az ún. Aranyas Bibliát, és ezzel a debreceniek nem akartak versengeni. Újabb évtizedek teltek el, és végül Debrecen városa 1718-ban – tehát fél évszázaddal a fordítás befejezését követően – a hollandiai Leidenben nyomatta ki a művet, *Magyar Biblia...* címmel, az egykori címlappal. Ezért nevezik ezt az editiót Leideni vagy Debreceni Bibliának. A könyv kálváriája azonban még nem ért véget: a 4200 példányból mindössze 32 érkezett a cívisvárosba, a többit visszatartották a vámon, mégpedig – jellemzően a korabeli valláspolitikai és cenzurális viszonyokra – hetven (nem tévedés: hetven!) esztendeig. II. József türelmi rendelete megnyitotta ugyan (de akkor sem azonnal) a raktárak ajtajait, ám 1789-ben csak ezer példány, vagyis a tetemes költségen előállított össz mennyiség alig egynegyede jutott el Debrecenbe.

Komáromi Csipkés György csaknem elfelejtett munkája voltaképpen most, Ötvös László



hasonmás kiadása révén válhat igazán ismertté; most kerülhet – miként Böleskei Gusztáv tiszántúli református püspök rámutat – „a tudományos használó és minden érdeklődő” kezébe.

Ötvös László három bibliakiadása szép, követendő példája a nemzeti kulturális örökség ápolásának. Figyelemre méltó szellemi teljesítmény (mindegyik kötetet ő látta el utószóval is), amelynek tudományos hozzávéka több irányú: a keresztyén teológia, a nyelvészet, az irodalom-, a könyv-, a nyomdászat- és az átfogóbb jellegű művelődéstörténet szempontjából egyaránt jelentős forráspublikáció. Csakis javasolni lehet nagyobb könyvtárainknak, hogy ha tehetik, szerezzék be a kiadványokat.

Bényei Miklós

Szent Biblia azaz Istennek Ó és Új Testamentomának prophetac és apostoloc által megíratott szent könyvei / magyar nyelvre fordította és előjáróbeszéddel ellátta Károli Gáspár 1590-ben; igazgatta, megjobbította és dedikációval kiadta Szenci Molnár Albert 1608-

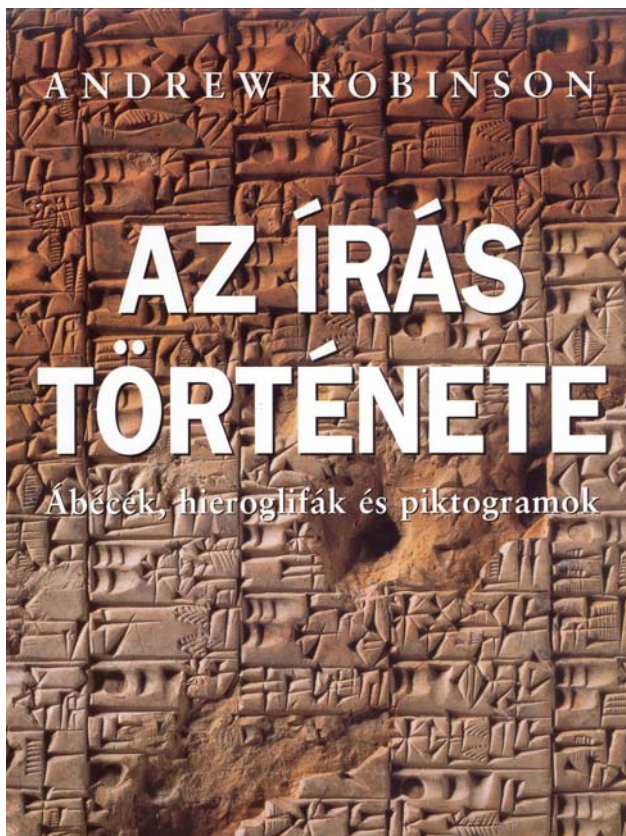
ban; hasonmás formájában megjelent Ötvös László gondozásában; Böleskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkeselnökének ajánlásával. – Debrecen: Vizsolyi Alapítvány Kuratóriuma, 1998. – 1283 p.; 30 cm. – (Nemzetközi teológiai könyv, 35.)

Magyar Biblia Avagy Az Ó és Új Testamentom könyveimből [sic!] álló teljes Szent Írás a Magyar nyelven: Mellyet: A Sidó Cháldeai és Görög nyelvekből Magyar nyelvre fordított... Komáromi Csipkés György, megjelent 1685/1718-ban / hasonmás formában megjelent Ötvös László gondozásában 2000-ben. – Debrecen: Vizsolyi Alapítvány Kuratóriuma, 2000. – 1054 p.; 21 cm. – (Nemzetközi teológiai könyv, 45.)

Szent Biblia azaz Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott Szent Írás / magyar nyelvre fordította Károli Gáspár; igazgatta, megjobbította és kisdéd formában kiadta Szenci Molnár Albert, 1612.; hasonmás formában megjelent Ötvös László szerkesztő gondozásában; Böleskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkeselnökének ajánlásával. – Debrecen: Vizsolyi Alapítvány Kuratóriuma, 2002[!2003]. – 1686 p.; 21 cm. – (Nemzetközi teológiai könyv, 53.)

## Egy kevésbé patetikus írástörténet

„Írás nélkül történelem se volna. Minden civilizációban az írástudók közvetítették a kultúrát, ők voltak az első történészek is”. Még jó, hogy ezt a sommás megállapítást már bevezetője első oldalán leírja, különben (ha egyébként egyetértünk is vele) eléggé tiszteletlennek éreznék a szerző értékítéletét az írás több ezer éves közvetítő szerepéről: „Közel 4000 év és egy teljesen más íráskép választja el a babiloni Hammurápi fekete bazaltba vésett törvényeit az 1990-es évek iraki jelszavaitól és plakátjaitól, de az üzenetek hasonlóak. ... a babiloni és asszír ékírást, az egyiptomi hieroglifákat, valamint a közép-amerikai maja paloták és templomok falába vésett szövegeket olyasmire is használták, amire a Szovjetunióban Sztálin a Lenint ábrázoló óriásplakátokat: emlékeztetni az embereket, hogy ki a főnök, s hogy e főnök milyen hatalmas dicsőséget szerzett, s hatalmának milyen szilárd az alapja.” (Az



1990-es Irak említése bizonyára abból ered, hogy a szerző ebben s az ezt megelőző évben tanulmányozhatta egy tévéprodukció anyagi támogatásával a különböző írásrendszereket.)

Nem kíméletesebb Szókratészt idézve sem, aki így örökítette meg az írást feltaláló Thoth isten történetében a király vélekedését az egyébként áldásra érdemesített hasznos találmányról: „... nem az emlékezetnek, hanem az emlékeztetésnek a varázsszerét találtad fel. S a tudásnak is csak a látszatát, nem pedig valóságát nyújtod tanítványaidnak, mert sok mindenről hallva igazi tanítás nélkül azt hiszik majd, hogy sokat tudnak, pedig a valóságban általában tudatlanok és nehéz felfogásúak, hiszen bölcsek helyett látszólagos bölcsek lettek.” (Kövendi Dénes fordítása.)

A szerző, Andrew Robinson könyvének fülszövegében bevallja, hogy a bemutatott írásrendszerek egyikének sem szakértője (a The Times Higher Education Supplement irodalmi szerkesztője), s megjegyzi, nem hiszi, hogy bárki mind egyiknek átfogó ismeretével rendelkezne. Épp ezért tiszteletre méltó kitartással és szorgalommal folyamodott segítségért több írástörténeti kutatóhoz.

Bevezetesként a hieroglifákban rejlő bölcseségeket taglalja, ír a rosettei kő felfedezéséről, megfejtéséről, majd a hang, a jelkép és az írás

összefüggéseiről s az írás előzményeinek számító jégkorszaki szimbólumokról, a rováspálcákról, az amerikai indiánok piktogramjairól, az agyagérmékről és agyagtáblákról, a Közel-Kelet ősi számolási technikájáról és az archaikus könyvelésről.

A kihalt írások nagy egységén belül az ékírással, az egyiptomi hieroglifákkal, a titkát hosszú ideig őrző lineáris B megfejtésével, a szótagábécéjének azonosításában nem kevesebb leleményt, kitartó kutatást kívánó maja hieroglifákkal, végül pedig a máig megfejtetlen írásokkal foglalkozik: az Indus-völgy pecsétjeinek titkával s az Indus-völgyi írással, a krétai lineáris A-val, a phaistosi koronggal stb.

A könyv harmadik nagy egysége a *ma élő írások* történetének alakulását meséli el az első ékírásos ábécétől, a föníciai és a görög betűktől a latin, arab, indus, kínai és japán íráson át napjaink szimbólum-, illetve piktogramrendszeréig.

A mintegy 400 nagyon jó minőségű ábrával, képpel illusztrált könyv nem csak az írástörténetet kötelező tananyagként kezelő hallgatók (akik eleddig jobbra Kéki Béla írástörténetén nőttek fel), hanem szórakoztató stílusának köszönhetően az emberiség kultúrtörténete iránt érdeklődő olvasók körében is sikerre számíthat. Gazdag irodalomjegyzékét a magyar nyelvű szakirodalom nyitja, a tájékozódást név- és tárgymutató segíti.

A fordítás Máté J. György munkája, lektorálta és szerkesztette Havas Katalin.

Fejős László

Az írás története / Robinson, Andrew. - Budapest : József Műhely kiadó, 2003. - 224 p.

Bi bl. : 218-219 p.



# Tudjon róla!

## Az angliai Info Technology Supply Ltd (ITS – [www.itsltduk.com](http://www.itsltduk.com)) magyarországi képviselőt keres

Az ITS elektronikusan információt (adatbázisokat, e-folyóiratokat stb.) forgalmaz, képviselve a világ számos nagy kiadóját, emellett szoftver termékeket könyvtárak és más intézmények számára. Értelmes, kulturált, angolul tudó, jó kommunikációs készséggel és üzleti érzéssel rendelkező, ambiciózus szakemberek jelentkezését várja. Könyvtári végzettség, illetve gyakorlat és/vagy számítástechnikai ismeret előny, de később is megszerezhető, amihez az ITS segítséget nyújt.

Jelentkezés életrajzzal:

Szántó Péter

1025 Budapest, Felső Zöldmáli út 20.

tel./fax: (1) 325-5920

mobil: 06 (20) 322-4105

e-mail: [peter@itsltduk.com](mailto:peter@itsltduk.com)

## RENDEZVÉNYNAPTÁR 2004

VII. 14-16.	Szolnok, megyei könyvtár	Helyismeret, digitalizálás, Európai Unió	MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete	Takáts Béla
VII. 29-31.	Miskolc	MKE vándorgyűlés	MKE	Molnár Ilona
VIII.	Szolnok	BC-továbbképzés	megyei könyvtár	Bazsóné
IX. 22-23.	Érd	Városi könyvtárak a XXI. sz. elején	városi könyvtár	Megyess Klára
IX. vége	Tatabánya	megyei könyvtári hetek	megyei könyvtár	Rátkai Erzsébet
IX. vége	Tatabánya	ODR-konferencia	megyei könyvtár	Rátkai Erzsébet
X. 1-3.	Zenta	Olvasáskultúra és kisebbségi sors	Zentai Közm. Közp. Magyar Olvasástárs.	<a href="http://www.ki.oszk.hu">www.ki.oszk.hu</a>
X. 10.	országszerte	Könyves vasárnap	Magyar Rádió Gordiusz Szerk. – IKSZ	M. Móré Ibolya
X. 11.	Bp., FSZEK	Összefogás – konferencia	IKSZ	M. Móré Ibolya
X. 12.	Bp., OSZK	kerekasztal a könyvtári szaksajtóról	IKSZ	M. Móré Ibolya
XI-XII.	Ózd	könyvtártörténeti rendezvény	városi könyvtár	



## **GALE VIRTUÁLIS REFERENZS KÖNYVTÁR**

### **Ingyenes országos kísérleti hozzáférés**

A *Gale Virtuális Referenzs Könyvtár (Gale Virtual Reference Library)* elektronikus referenzs könyvek adatbázisa, amely lehetővé teszi bármely típusú és méretű könyvtár számára, hogy kiépítse saját e-könyvgyűjteményét a megkívánt ütemben, és a rendelkezésére álló gyarapítási összegben belül.

Az új szolgáltatás lehetővé teszi:

- a referenzs könyvek használatát az egész intézményen belül;
- az e-könyvek folyamatos gyarapítását;
- elérésüket a standard internetböngészőn keresztül, hasonlóan más adatbázisokhoz;
- Boole algebra szerinti keresést;
- az egyidejű keresést (cross searching) valamennyi e-könyvben vagy csak a kiválasztott könyvben;
- az e-könyvek összekapcsolását a könyvtár katalógusával a szabad MARC-rekordokon keresztül;
- a korlátlan elérést (unlimited access), tetszőleges számú egyidejű használatot;
- a távoli elérést;
- az eredmény kinyomtatását, továbbküldését elektronikus levélben;
- az adatbázis speciális hardver nélküli használatát;
- a raktári kapacitással való takarékoskodást.

*Rugalmas és egyszerű keresés*

A *Gale Virtuális Referenzs Könyvtár* lehetővé teszi egy vagy több könyv vásárlását, a keresést egy könyvben, vagy akár a teljes gyűjteményben. Emellett egyszerű a használata, a képernyő tartalmazza:

- az e-könyv rövid ismertetését és címlapja fényképét,
- az e-könyv indexeit,
- az e-könyv tartalomjegyzékét,
- az illusztrációk jegyzékét,
- hiperlinkeket az e-könyvön belüli kapcsolódó tartalmakhoz.

*Választási lehetőség*

A *Gale Virtuális Referenzs Könyvtár* több mint 150 referenzs művet tartalmaz, köztük enciklopédiákat, almanachokat, sorozatokat, a könyvtár tehát számos témában tud megbízható referenzs információt nyújtani általuk. A *Gale* folyamatosan menedzseli az ön gyűjteményét, a könyvtár olvasói csak a megvásárolt e-könyv-címeket látják. A *Gale Virtuális Referenzs Könyvtár* több száz új címmel fog bővülni, így az ön könyvtára folyamatosan építhető-bővíthető gyűjteményét. A címek teljes jegyzéke a kiadási dátummal együtt az alábbi helyen található meg: <http://www.gale.com/ebooks>

#### **INGYENES KÍSÉRLETI HOZZÁFÉRÉS!**

2004. szeptember 15. és október 31. között a *Gale* és az *Info Technology Supply Ltd* közösen ingyenes kísérleti hozzáférést nyújt a *Gale Virtuális Referenzs Könyvtár* válogatott e-könyveihez az ország valamennyi könyvtárának és más érdeklődő intézményének. Kérjük az alábbi módon lépjen be:

- <http://www.galeuk.com/saurtrials/hungary>
- adja meg nevét és intézménye nevét, e-mail címét
- valamint a jelszót: ebooks.

Győződjön meg arról, hogy milyen egyszerű az elektronikus referenzs könyvek használata, és élvezze előnyeit!  
További információ:

*Info Technology Supply Ltd, Magyarország:* Szántó Péter ([peter@itsltduk.com](mailto:peter@itsltduk.com))

*Gale/KG Saur, München:* Ulrike Engel ([ulrike.engel@thomson.com](mailto:ulrike.engel@thomson.com))